

# Fondskatteutredningen

Hases Per Sjöblom

## Promemoria om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras del- ägare

Januari 2010

## Till chefen för Finansdepartementet finansminister Anders Borg

Genom beslut den 27 augusti 2009 förordnade chefen för Finansdepartementet, statsrådet Anders Borg dåvarande generaldirektören Hases Per Sjöblom, numera lagman i Länsrätten i Västerbottens län, till särskild utredare med uppdrag att ta fram förslag till nya skatteregler för investeringsfonder. Uppdraget beskrevs närmare i en till förordnandet fogad uppdragsbeskrivning (bilaga 1). Av denna framgår att utredaren ska analysera förutsättningarna för att överföra beskattningen av investeringsfonder till ägarnivå samt lämna förslag till de lagändringar som krävs för en sådan överföring. Vidare framgår att förslaget ska omfatta såväl svenska som utländska investeringsfonder.

Arbetet har utförts i samråd med en särskild arbetsgrupp bestående av tjänstemän på Skatte- och tullavdelningen i Finansdepartementet. Gruppen har bestått av Johan Almenberg, departementssekreterare, Torbjörn Almerheim, rättssakkunnig, Ingrid Björnsson, rättssakkunnig, Niklas Ekstrand, departementssekreterare, Ann-Christine Johansson, rättssakkunnig, Fredrik Löfstedt, kansliråd, och Peter Österberg, rättssakkunnig.

Arbetet har bedrivits under beteckningen Fondskatteutredningen.

Jag har tillsammans med Ingrid Björnsson vid olika tillfällen sammanträffat med företrädare för Fondbolagens förening och Försäkringsförbundet.

Härmed överlämnas Promemoria om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare. Uppdraget är därmed avslutat.

Umeå i januari 2010

Hases Per Sjöblom

# Innehållsförteckning

1	Förkortningar .....	5
2	Sammanfattning .....	6
3	Promemorians lagförslag .....	8
3.1	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) .....	8
3.2	Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624) .....	13
3.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter .....	15
4	Bakgrund, gällande rätt och uppdraget .....	18
4.1	Allmänt om investeringsfonder .....	18
4.1.1	Lagen (2004:46) om investeringsfonder .....	18
4.1.2	Den svenska fondmarknaden .....	20
4.2	Beskattningen .....	21
4.2.1	Svenska investeringsfonder .....	21
4.2.2	Utländska investeringsfonder .....	22
4.2.3	Beskattningen av svenska delägare .....	22
4.2.4	Självdeklarationer och kontrolluppgifter .....	24
4.2.5	Undvikande av internationell dubbelbeskattning .....	26
4.3	Ett nytt UCITS-direktiv .....	27
4.4	Problem med nuvarande regler .....	27
4.5	Uppdraget .....	28
5	Överväganden och förslag .....	28
5.1	Utgångspunkter för den fortsatta framställningen .....	28
5.2	Förslag .....	30
5.2.1	Slopad beskattning av svenska investeringsfonder .....	30
5.2.2	Delägarnas beskattning .....	31
5.2.3	Den lagtekniska lösningen .....	34
5.2.4	Schablonintäktens beräkning .....	35
5.2.5	Kupongskatt .....	35
5.2.6	Självdeklarationer och kontrolluppgifter .....	37
5.3	Förslagens effekter på vissa rättsområden .....	38
5.3.1	Undvikande av internationell dubbelbeskattning .....	38
5.3.2	Livförsäkringsföretag, utländska tjänstepensionsinstitut, pensionsstiftelser m.fl. ....	39
5.3.3	Stiftelser m.fl. ....	40
5.3.4	Vissa bidrag .....	40
6	Konsekvensanalys .....	40
6.1	Offentligfinansiella effekter .....	40
6.2	Effekter för Skatteverket, domstolar, företag och enskilda .....	46

7	Författningskommentar.....	48
7.1	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	48
7.2	Förslaget till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624).....	51
7.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter .....	51
Bilaga 1	Uppdrag om nya skatteregler för investeringsfonder.....	53
Bilaga 2	Schablonbeskattnig av aktieägande via investeringsfonder .....	56

# 1 Förkortningar

avräkningslagen	Lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt
bet.	Betänkande
dir.	Direktiv
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EUF	Europeiska unionens funktionssätt
IFL	Lagen (2004:46) om investeringsfonder
IL	Inkomstskattelagen (1999:1229)
LSK	Lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter
OECD	Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling
prop.	Proposition
SCB	Statistiska centralbyrån
SkU	Skatteutskottet
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities

## 2 Sammanfattning

Enligt gällande rätt beskattas svenska investeringsfonder på följande sätt. Utdelningar till fonden liksom ränteinkomster och kapitalvinster avseende andra tillgångar än delägarätter ska tas upp som intäkt. Avdrag medges för vad fonden delar ut liksom för ränteutgifter och förvaltningskostnader samt för kapitalförluster avseende andra tillgångar än delägarätter. Vinster som uppkommer vid omsättning av tillgångar i fonden som är delägarätter är inte skattepliktiga och motsvarande förluster får inte dras av. I stället ska fonden som en intäkt ta upp en schablonmässigt beräknad intäkt. Intäkten uppgår till 1,5 procent av fondförmögenhetens värde vid beskattningsårets ingång. I underlaget inräknas endast delägarätter.

Skatten för investeringsfonder uppgår till 30 procent.

Delägare i svenska och utländska investeringsfonder betalar skatt på utdelning från fonderna och för kapitalvinster när fondandelar omsätts. Avdrag medges för motsvarande förluster.

Den relativt höga svenska beskattningen av investeringsfonder innebär i många fall att fonderna för en utdelningspolitik som syftar till att de inte ska redovisa några skattepliktiga överskott. Det betyder bl.a. att värde-tillväxten för svenska fonder relativt sett är lägre än vad som vid motsvarande utdelningsintäkter gäller för fonder i de flesta länder utanför Sverige.

Från och med mitten av år 2011 ska ett nytt UCITS-direktiv vara infogat i svensk rätt. Direktivet gäller villkoren för investeringsfonder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, förkortat EES. Utredningen om investeringsfondsfrågor (Fi 2009:09) har alltsedan november månad år 2009 uppdraget att infoga direktivet i svensk rätt (dir. 2009:94). Direktivet innebär bl.a. att det kommer att bli lättare för svenska fonder att flytta ut från Sverige. De nya reglerna i kombination med att fonder utomlands beskattas lägre än här kan komma att leda till att den svenska skattebasen när det gäller beskattningen av investeringsfonder eroderar. Detta förhållande utgör motivet för den uppdragsbeskrivning (bilaga 1) som ligger till grund för de förslag som här läggs fram. Sammanfattningsvis har uppgiften, såsom den formulerats i uppdragsbeskrivningen, varit att analysera förutsättningarna för att överföra beskattningen av investeringsfonder till ägarnivå samt lämna förslag till de lagändringar som krävs för en sådan överföring. I uppdraget har också ingått att utforma ett förslag som omfattar såväl svenska som utländska investeringsfonder. Reglerna måste också vara hållbara och försvarbara i ett EU-rättsligt perspektiv. De förslag som läggs fram ska sammantagna vara offentligfinansierat neutrala.

Förslagen innebär sammanfattningsvis följande. Investeringsfonder ska inte längre vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. Den som är delägare i en investeringsfond, svensk eller utländsk, ska ta upp en schablonintäkt som beräknas på grundval av värdet på delägarens fondandelar vid kalenderårets ingång ökat med värdet vid förvärvstidpunkten på de andelar som förvärvats under året. Avdrag medges inte för under året avyttrade andelar. För att beräkna schablonintäktens storlek ska underlaget multipliceras med 0,4 procent.

Reglerna föreslås också gälla vissa svenska fondandelsägare som är juridiska personer. Fysiska personer ska ta upp intäkten i inkomstslaget kapital och juridiska personer i inkomstslaget näringsverksamhet.

Den i uppdragsbeskrivningen efterfrågade analysen av förutsättningarna för att överföra beskattningen av fonderna till delägarna har alltså lett fram till slutsatsen att en sådan åtgärd är fullt möjlig och att den genomförs på det sättet att fonderna inte ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden och att svenska delägare i svenska fonder träffas av en ny skatt. I underlaget ska emellertid också andelar i utländska investeringsfonder räknas in. Förslaget har i den delen motive-rats av att annars skulle investeringar i svenska fonder missgynnas.

Förslaget innebär att det ur ett svenskt investerarperspektiv inte är någon skattemässig skillnad mellan att investera i en svensk eller utländsk fond.

Utdelning till delägare liksom kapitalvinster när andelar omsätts beskattas på samma sätt som i dag. Motsvarande gäller avdrag vid förluster.

Som en konsekvens av att svenska fonder inte beskattas för inkomster från fondtillgångarna slopas kupongskatten vid utdelning till utländska investeringsfonder som hör hemma inom EES.

Fondbolagen och förvaringsinstituten befrias från deklareringskyldighet för de investeringsfonder de förvaltar. De som i dag är skyldiga att lämna kontrolluppgift om avyttring av fondandelar genom inlösen, ska också lämna uppgift om den schablonintäkt som en fondandelsägare ska ta upp. Intäktsuppgiften kommer att kunna förtryckas på de skattskyldigas deklareringsblanketter. Kontrolluppgift ska inte lämnas om fondandelsägaren är en juridisk person.

Det procenttal med vilket underlaget ska multipliceras är så kalibrerat att skattebortfallet när de svenska fonderna görs skattefria helt finansieras genom beskattningen av intäktsschablonen. Beräkningarna beaktar även den basbreddning som äger rum i och med att schablonen också omfattar utländska fonder.

### 3 Promemorians lagförslag

#### 3.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)<sup>1</sup>  
*dels* att 6 kap. 16 a § och 39 kap. 20 § ska upphöra att gälla,  
*dels* att rubriken närmast före 39 kap. 20 § ska utgå,  
*dels* att 6 kap. 5 §, 15 kap. 1 §, 17 kap. 15 §, 24 kap. 2 och 11 §§, 30 kap. 1 §, 39 kap. 1 och 14 §§ samt 65 kap. 10 § ska ha följande lydelse,  
*dels* att rubriken närmast efter 39 kap. 13 f § ska lyda ”Investmentföretag” samt att rubriken närmast före 6 kap. 16 a § ska sättas närmast före 6 kap. 13 §,  
*dels* att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 6 kap. 13 §, 42 kap. 35 och 36 §§, samt närmast före 42 kap. 35 § en ny rubrik av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

#### **6 kap.**

##### 5 §

Svenska investeringsfonder är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

Svenska investeringsfonder är *inte* skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

##### 13 §

*Utländska investeringsfonder är inte skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.*

#### **15 kap.**

##### 1 §<sup>2</sup>

Ersättningar för varor, tjänster och inventarier, avkastning av tillgångar, kapitalvinster samt alla andra inkomster i näringsverksamheten ska tas upp som intäkt.

Utöver bestämmelserna i detta kapitel finns bestämmelser om inkomster i 8, 17–39, 44–48, 49–52, 55 och 60 kap.

Utöver bestämmelserna i detta kapitel finns bestämmelser om inkomster i 8, 17–39, 44–48, 49–52, 55 och 60 kap. *I 42 kap. 35 och 36 §§ finns även bestämmelser om schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfond.*

Bestämmelser om värdering av inkomster i annat än pengar finns i 61 kap.

<sup>1</sup> Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av 39 kap. 20 § 2009:357.

<sup>2</sup> Senaste lydelse 2009:1409.



## 17 kap.

### 15 §<sup>3</sup>

Sammanläggning eller delning av investeringsfonder enligt 8 kap. 1 § lagen (2004:46) om investeringsfonder ska inte leda till att delägarna ska ta upp en intäkt. Detsamma gäller när en specialfond ombildas till en värdepappersfond.

Efter en sammanläggning eller delning anses som anskaffningsvärde för de nya andelarna det anskaffningsvärde som sammanlagt gällde för de äldre andelarna. Om en fond delas och den skattskyldige får andelar i mer än en nybildad fond, ska det anskaffningsvärde som gällde för de äldre andelarna fördelas på de nya andelarna i förhållande till dessa nybildade fonders värde vid delningen.

*Bestämmelser om fonderna finns i 39 kap. 20 §.*

## 24 kap.

### 2 §

I inkomstslaget näringsverksamhet tillämpas bestämmelserna i inkomstslaget kapital om

- utnyttjande av företrädesrätt till teckning av vinstandelslån eller kapitalandelslån i 42 kap. 15 §,
- utdelning av andelar i dotterbolag i 42 kap. 16 §,
- utbetalningar vid minskning av aktiekapital eller reservfond och liknande förfaranden i 42 kap. 17 §,
- utskiftning från ideella föreningar i 42 kap. 18 §,
- utskiftning från ekonomiska föreningar i 42 kap. 19–21 §§,
- emission i ekonomiska föreningar i 42 kap. 21 a §,
- utdelning från delägarbeskattade utländska juridiska personer i 42 kap. 22 §,
- utdelning och utskiftning från dödsbon efter personer som var begränsat skattskyldiga vid dödsfallet i 42 kap. 23 §,
- skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §, *och* skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §,
- lotterier i 42 kap. 25 §. *och* lotterier i 42 kap. 25 §, *och* *schablonintäkt i 42 kap. 35 §.*

### 11 §

- Bestämmelser om i vilka fall lämnad utdelning ska dras av finns för
- investmentföretag *och* *inve-* – investmentföretag i 39 kap. 14 §, 14 §,
  - kooperativa föreningar i 39 kap. 22–24 §§,
  - sambruksföreningar i 39 kap. 28 §,
  - samfälligheter i 39 kap. 29 §, *och*
  - Sparbankernas säkerhetskassa i 39 kap. 31 §.

<sup>3</sup> Senaste lydelse 2009:357.

### 30 kap.

#### 1 §<sup>4</sup>

Avdrag får göras enligt bestämmelserna i detta kapitel för belopp som sätts av till periodiseringsfond.

Avdrag får dock inte göras av privatbostadsföretag, investmentföretag och investeringsfonder. Avdrag får inte heller göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 2 eller 6 kap. 11 § första stycket 4 och som är bosatt i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Avdrag får dock inte göras av privatbostadsföretag och investmentföretag. Avdrag får inte heller göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 2 eller 6 kap. 11 § första stycket 4 och som är bosatt i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

### 39 kap.

#### 1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- försäkringsföretag i 2–13 §§,
- utländska tjänstepensionsinstitut i 13 a–13 f §§,
- investmentföretag och investeringsfonder i 14–20 §§,
- kooperativa föreningar i 21–24 §§,
- privatbostadsföretag i 25–27 §§,
- sambruksföreningar i 28 §,
- samfälligheter i 29 §, och
- sparbanker och Sparbankernas säkerhetskassa i 30 och 31 §§.

#### 14 §

För investmentföretag och investeringsfonder gäller, utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag, följande:

1. Kapitalvinster på delägarätter ska inte tas upp och kapitalförluster på delägarätter får inte dras av. Om ett investmentföretag avyttrar en delägar rätt som hade varit näringsbetingad om investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §, ska ersättningen tas upp som kapitalvinst om delägar rätten hänför sig till ett skalbolag som avses i 25 a kap. 9 § eller om det sker ett återköp enligt 25 a kap. 18 §. Vid bedömningen om ersätt-

För investmentföretag gäller, utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag, följande:

1. Kapitalvinster på delägarätter ska inte tas upp och kapitalförluster på delägarätter får inte dras av. Om en delägar rätt som hade varit näringsbetingad om investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 § avyttras, ska ersättningen tas upp som kapitalvinst om delägar rätten hänför sig till ett skalbolag som avses i 25 a kap. 9 § eller om det sker ett återköp enligt 25 a kap. 18 §. Vid bedömningen om ersättningen ska tas

<sup>4</sup> Senaste lydelse 2009:1060.

ningen ska tas upp som kapitalvinst tillämpas bestämmelserna i 25 a kap. 10–18 §§.

2. Ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på delägarätter vid beskattningsårets ingång ska tas upp. Egna aktier eller optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av investmentföretagets egna aktier ska inte räknas in i underlaget. I underlaget för *investmentföretag* ska inte heller räknas in andelar och aktiebaserade delägarätter om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp enligt bestämmelsen i 25 a kap. 5 § om andelen eller den aktiebaserade delägarätten hade avyttrats vid beskattningsårets början och investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §. Vid bedömningen om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp ska bortses från bestämmelsen om skalbolagsbeskattning i 25 a kap. 9 §.

3. Utdelning som företaget *eller fonden* lämnar ska dras av. Sådan utdelning av andelar i ett dotterbolag som avses i 42 kap. 16 § ska dock inte dras av. *Investeringsfonder får dra av utdelning till annan än andelsägare i fonden med högst ett belopp som motsvarar 2 procent av fondens värde vid utgången av beskattningsåret.*

Den utdelning som ska dras av enligt första stycket 3 ska dras av som kostnad det beskattningsår som beslutet om utdelning avser.

## 42 kap.

### *Schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond*

#### 35 §

*Den som under kalenderåret före taxeringsåret har ägt andelar i en investeringsfond ska ta upp en*

*schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till 0,4 procent av kapitalunderlaget enligt 36 §.*

#### **36 §**

*Kapitalunderlaget utgörs av värdet vid ingången av kalenderåret före taxeringsåret på de andelar i en investeringsfond som vid denna tidpunkt ägs av den skattskyldige, ökat med värdet vid förvärvstidpunkten på sådana fondandelar som har förvärvats under kalenderåret före taxeringsåret. Som förvärvstidpunkt räknas dagen för äganderätsövergången.*

*Förvärv av fondandelar genom sammanläggning eller delning av en investeringsfond enligt 8 kap. 1 § lagen (2004:46) om investeringsfonder utgör inte sådant förvärv som enligt första stycket ska ingå i kapitalunderlaget.*

#### **65 kap.**

##### **10 §**

För juridiska personer är den statliga inkomstskatten 26,3 procent av den beskattningsbara inkomsten.

*För investeringsfonder är skatten i stället 30 procent.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

### 3.2 Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Härigenom föreskrivs att 4 § kupongskattelagen (1970:624) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

#### 4 §<sup>1</sup>

Skattskyldighet föreligger för utdelningsberättigad om denne är fysisk person, som är begränsat skattskyldig, dödsbo efter sådan person eller utländsk juridisk person, och utdelningen ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket. Skattskyldighet föreligger dock inte för utdelningsberättigad utländsk juridisk person för sådan del av utdelningen som motsvarar det belopp som ska beskattas hos delägaren enligt 5 kap. 2 a § eller 39 a kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).

För handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag och rederi föreligger skattskyldighet för den del av utdelningen som ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket och som belöper på delägare eller medlem som är begränsat skattskyldig.

Skattskyldighet föreligger slutligen för utdelningsberättigad, som innehar aktie under sådana förhållanden, att annan därigenom obehörigen beredes förmån vid taxering till inkomstskatt eller vinner befrielse från kupongskatt.

Skattskyldighet föreligger inte för person som avses i 3 kap. 17 § 2–4 inkomstskattelagen.

Skattskyldighet föreligger inte för person som avses i 3 kap. 17 § 2–4 inkomstskattelagen *och inte heller för fondföretag enligt 1 kap. 1 § första stycket 8 lagen (2004:46) om investeringsfonder som hör hemma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.*

Skattskyldighet föreligger inte heller för en juridisk person i en främmande stat som är medlem i Europeiska gemenskapen, om den innehar 10 procent eller mer av andelskapitalet i det utdelande bolaget och uppfyller villkoren i artikel 2 i det av Europeiska gemenskapernas råd den 23 juli 1990 antagna direktivet om en gemensam ordning för beskattning avseende moder- och dotterbolag i olika medlemsstater i direktivets lydelse den 1 januari 2005 (90/435/EEG).

Skattskyldighet föreligger inte heller för utländskt bolag som avses i 2 kap. 5 a § inkomstskattelagen och som motsvarar ett sådant svenskt företag som avses i 24 kap. 13 § 1–4 den lagen, för utdelning på aktie om aktien är en sådan näringsbetingad andel som avses i 24 kap. 14 § första stycket 1 eller 2 samma lag.

Som förutsättning för skattefrihet enligt sjätte stycket gäller att utdelningen skulle ha omfattats av bestämmelserna om skattefrihet i 24 kap.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 2009:1414.

17–22 §§ eller 25 a kap. 5, 6 och 8 §§ inkomstskattelagen, om det utländska bolaget varit ett svenskt företag. I fråga om innehavstid enligt 24 kap. 20 § samma lag gäller dock att andelen alltid ska ha innehafts minst ett år vid utdelningstillfället.

Skattskyldighet för utdelning föreligger inte heller för handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag eller i utlandet delägarbeskattade juridiska personer om motsvarande utdelning hade varit skattefri enligt femte eller sjätte stycket om delägaren själv hade varit utdelningsberättigad. Vid bedömningen av om utdelningen hade varit skattefri ska aktieinnehavet bestämmas utifrån storleken på delägarrens indirekta innehav.

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas på utdelning som lämnas efter utgången av år 2010.

### 3.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom förskrivs i fråga om lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

*dels att 2 kap. 7 § ska ha följande lydelse,*

*dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 11 kap. 16–20 §§, samt närmast före 11 kap. 16 § en ny rubrik av följande lydelse.*

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

#### **2 kap.**

##### **7 §<sup>1</sup>**

Särskild självdeklaration ska lämnas av

1. aktiebolag och ekonomiska föreningar samt sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,

2. sådana ideella föreningar som avses i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229) och av sådana trossamfund som avses i 7 kap. 14 § den lagen, om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § samma lag,

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 100 kronor,

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

*5. fondbolag eller förvaringsinstitut för varje av bolaget eller institutet förvaltat investeringsfond, samt*

6. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, *samt*

5. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 2007:1409.

## 11 kap.

### **Schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond**

#### 16 §

*Kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.*

#### 17 §

*Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.*

#### 18 §

*Kontrolluppgift ska lämnas av*

*1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller, om förvaltningen av fonden har övergått till ett förvaringsinstitut, av detta,*

*2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,*

*3. förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och*

*4. fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.*

*Om ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.*

*Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.*

#### 19 §

*Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt på tillgångar*



*på pensionssparkonto.*

*20 §*

*I kontrolluppgiften ska uppgift  
lämnas om storleken på sådan  
schablonintäkt som avses i 42 kap.*

*35 § inkomstskattelagen  
(1999:1229).*

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011 och tillämpas första gången vid 2012 års taxering.

## 4 Bakgrund, gällande rätt och uppdraget

### 4.1 Allmänt om investeringsfonder

#### 4.1.1 Lagen (2004:46) om investeringsfonder

Regler om svenska investeringsfonder finns i lagen (2004:46) om investeringsfonder, förkortad IFL, (prop. 2002/03:150). Den svenska lagstiftningen bygger på ett EG-direktiv från 1985 (UCITS 85, Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities, Europaparlamentets och rådets direktiv 1985/611/EG).

Av betydelse för den fortsatta framställningen kring de svenska beskattningsreglerna av investeringsfonder och deras delägare är följande regler i IFL.

#### *Svenska investeringsfonder*

I 1 kap. 1 § första stycket IFL finns i punkterna 1–21 ett antal definitioner av begrepp som används i lagen.

Av punkt 7 framgår att med ”fondbolag” avses ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd enligt 4 § att driva fondverksamhet. I 4 § stadgas att det är Finansinspektionen som kan ge ett svenskt aktiebolag ett sådant tillstånd. Med ”fondverksamhet” avses enligt punkt 10 förvaltning av en investeringsfond, försäljning och inlösen av andelar i fonden samt därmed sammanhängande administrativa åtgärder. Enligt punkt 14 avses med ”förvaringsinstitut” en bank eller ett annat kreditinstitut som förvarar investeringsfondens tillgångar och som sköter in- och utbetalningar avseende fonden. Av punkt 15 framgår att en investeringsfond antingen är en värdepappersfond eller en specialfond. En ”värdepappersfond” är enligt punkt 20 en fond vars andelar kan lösas in på begäran av andelsägare och som består av finansiella tillgångar om den bildats genom kapitaltillskott från allmänheten och ägs av dem som skjutit till kapital samt förvaltas enligt bestämmelserna i 5 kap. IFL. Motsvarande bestämmelse i punkt 18 stadgar att en ”specialfond” är en fond vars andelar kan lösas in på begäran av andelsägare och som består av finansiella tillgångar om den bildats genom kapitaltillskott från allmänheten eller från en särskilt angiven och avgränsad krets investerare och ägs av dem som skjutit till kapital samt förvaltas enligt bestämmelserna i 6 kap. IFL.

I 5 kap. IFL – som alltså handlar om förvaltning av värdepappersfonder – finns detaljerade bestämmelser om riskspridning, placering m.m. Bestämmelserna i 6 kap. IFL som gäller specialfonderna är inte lika detaljerade. Till skillnad mot vad som gäller för värdepappersfonderna kan villkoren för en specialfond – under förutsättning av Finansinspektionens godkännande – innehålla t.ex. begränsningar av möjligheten att förvärva fondandelar.

Reglerna om värdepappersfonderna är utformade i enlighet med bestämmelserna i UCITS 85. Motsvarande regler om värdepappersfonder

i andra länder inom EU är utformade på motsvarande sätt. Specialfonder, ibland kallade ”nationella fonder”, är fonder med regler som i olika hänseenden avviker från dem om värdepappersfonder och de är olika utformade i olika länder.

För svenska investeringsfonder, alltså både värdepappersfonder och specialfonder, gäller sammanfattningsvis följande. Det ska finnas ett fondbolag som driver verksamheten med tillstånd från Finansinspektionen. Fondbolaget förvaltar investeringsfonden. Tillgångarna i fonden finns hos ett förvaringsinstitut. Svenska investeringsfonder är enligt 4 kap. 1 § IFL inte juridiska personer.

### *Utländsk fondverksamhet i Sverige*

I 1 kap. 6–11 §§ IFL finns regler om ”Utländska företags verksamhet i Sverige”. I anslutning härtill finns i det ovan nämnda definitionsavsnittet i 1 kap. 1 § IFL regler om hur utländska förvaltningsbolag och fondföretag ska definieras. Ett förvaltningsbolag är närmast att jämföra med ett svenskt fondbolag, dvs. ett bolag som administrerar en investeringsfond. Ett fondföretag kan närmast jämföras med en svensk investeringsfond.

Med ett ”förvaltningsbolag” avses enligt 1 kap. 1 § första stycket punkt 12 IFL ett utländskt företag som i sitt hemland har tillstånd att förvalta fondföretag. Med ett ”fondföretag” avses enligt punkt 8 i samma paragraf ett utländskt företag som i sitt hemland har tillstånd för verksamhet där det enda syftet är att göra kollektiva investeringar i sådana tillgångar som anges i 5 kap. 1 § andra stycket IFL eller 6 kap. 2 § andra stycket IFL med kapital från allmänheten eller från en särskilt angiven och avgränsad krets investerare som tillämpar principen om riskspridning och vars andelar på begäran av innehavarna återköps eller inlöses med medel ur företagets tillgångar. Av 1 kap. 1 § första stycket 9 IFL, som i första hand tar sikte på frågan om hur man ska bestämma fondföretagets hemland, framgår att ett fondföretag kan vara bildat på antingen kontraktsrättslig eller associationsrättslig grund.

Fonder som uppkommit genom överenskommelser mellan investerare hör till kategorin kontraktsrättsliga. Svenska investeringsfonder är av det slaget. Med associationsrättsligt grundade fonder avses fonder som är konstruerade som aktiebolag med rörligt aktiekapital. Den senare gruppen fungerar i sak som en svensk investeringsfond, dvs. investerarna får andelar (aktier) i relation till den egna insatsen, andelarna kan säljas, delägarna får utdelning etc. Ett antal av de utländska ”investeringsfonder” som är verksamma i Sverige är aktiebolag och bildade på associationsrättslig grund.

När det gäller utländsk fondverksamhet i Sverige gäller sammanfattningsvis följande. Enligt 1 kap. 6 § IFL får ett förvaltningsbolag, som hör hemma inom EES och i sitt hemland har tillstånd att driva verksamhet enligt bestämmelserna i UCITS 85, driva verksamhet från en filial i Sverige eller driva verksamhet genom att från hemlandet erbjuda och tillhandahålla tjänster i Sverige (gränsöverskridande verksamhet). Det behövs inget särskilt tillstånd för att bedriva sådan verksamhet som avses

i 6 §. Det räcker med att Finansinspektionen underrättas om förhållandena.

I 1 kap. 8 § IFL finns de regler som tar sikte på förvaltningsbolag som inte hör hemma inom EES eller, om så är fallet, inte omfattas av UCITS 85. Ett sådant förvaltningsbolag får efter Finansinspektionens tillstånd driva fondverksamhet från filial i Sverige. Ett sådant tillstånd ges bara om förvaltningsbolaget i sitt hemland driver likartad verksamhet, om det i sitt hemland står under betryggande tillsyn av en myndighet eller annat behörigt organ och av myndigheten eller organet har fått tillstånd att etablera sig i Sverige samt att det finns skäl att tro att verksamheten här kommer att drivas i enlighet med de svenska reglerna.

Enligt 1 kap. 7 § IFL får ett fondföretag som hör hemma inom EES marknadsföra och sälja andelar i företaget här i landet utan tillstånd under vissa villkor. Dessa är att fondföretaget i sitt hemland har tillstånd att driva verksamhet enligt UCITS 85, att fondföretaget vidtar nödvändiga åtgärder för att här i landet kunna göra utbetalningar till andelsägarna, lösa in andelar och i övrigt lämna nödvändig information. Innan verksamheten påbörjas ska företaget anmäla detta till Finansinspektionen.

Ett fondföretag som inte hör hemma inom EES eller som, om det hör hemma inom EES, inte omfattas av UCITS 85 får enligt 1 kap. 9 § IFL efter Finansinspektionens tillstånd marknadsföra och sälja andelar i företaget här i Sverige från en filial eller utan att inrätta någon filial. Tillstånd ges bara om företaget i sitt hemland driver likartad verksamhet, om företaget i sitt hemland står under tillsyn av en myndighet eller ett annat behörigt organ och företaget av myndigheten eller organet har fått tillstånd att etablera sig i Sverige. Vidare krävs att företaget vidtar åtgärder för att kunna göra utbetalningar till delägarna, lösa in andelar, lämna information och att det i övrigt finns skäl att tro att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de svenska reglerna.

#### **4.1.2 Den svenska fondmarknaden**

Av föregående avsnitt följer att en svensk investerare kan välja mellan att köpa andelar i svenska fonder, i utländska fonder som är verksamma i Sverige eller i fonder som riktar sig mot svenskar genom gränsöverskridande verksamhet. En svensk investerare kan också köpa andelar i en utländsk investeringsfond som inte alls har några kopplingar till Sverige. Man skiljer i sammanhanget på aktiefonder, räntefonder och blandfonder.

Jag har gjort den bedömningen att det för mitt uppdrag inte är nödvändigt att i detalj redovisa hur fondmarknaden i Sverige är uppbyggd och fungerar. Jag har därför avstått från en sådan kartläggning. I ett senare avsnitt om förslagets offentligfinansiella effekter redovisas de uppgifter om den svenska fondmarknaden och om svenskarnas fondbesittning m.m. som är nödvändiga för att göra de beräkningar som behövs.

## 4.2 Beskattningen

### 4.2.1 Svenska investeringsfonder

Svenska investeringsfonder är enligt 4 kap. 1 § IFL inte juridiska personer. Enligt 2 kap. 3 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, gäller dock att ”Bestämmelserna om juridiska personer ska tillämpas också på investeringsfonder”.

Svenska investeringsfonder är obegränsat skattskyldiga. Enligt 6 kap. 5 § IL gäller att ”Svenska investeringsfonder är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.”

I 39 kap. 14 § IL finns särskilda regler som tar sikte på hur svenska investeringsfonder beskattas. Dessa bestämmelser i kombination med vad som i övrigt gäller enligt IL innebär sammanfattningsvis följande. Fonden ska som intäkt ta upp ränteinkomster, utdelningar och kapitalvinster på andra tillgångar än delägarätter. Kapitalvinster på delägarätter ska inte tas upp till beskattning och förluster på sådana tillgångar får heller inte dras av. I stället ska ett belopp motsvarande 1,5 procent av värdet på delägarätterna vid beskattningsårets ingång tas upp som en intäkt (schablonintäkt). Avdrag får göras för ränteutgifter, utdelningar, förvaltningsavgifter och kapitalförluster på annan egendom än delägarätter.

Avsikten med schablonintäkten är att det ur den enskilde delägarens synpunkt ska vara likvärdigt att äga aktier direkt eller indirekt via en investeringsfond. Eftersom investeringsfonder inte är skattskyldiga för kapitalvinster på delägarätter beskattas andelsägaren för kapitalvinster på indirekt ägda aktier först när fondandelarna avyttras. Detta innebär att den effektiva skattesatsen på kapitalvinster blir lägre vid indirekt ägande. Den schablonintäkt på 1,5 procent som påförs investeringsfonderna beskattas antingen med 30 procent hos fonden eller, om ett belopp motsvarande schablonintäkten delas ut, med 30 respektive 26,3 procent hos andelsägare som är fysisk eller juridisk person. Därmed höjs den effektiva skattesatsen jämfört med om hela totalavkastningen från fonden beskattas som kapitalvinst och neutralitet mellan direkt och indirekt ägande upprätthålls.

Med delägar rätt avses enligt 48 kap. 2 § första stycket IL aktie, rätt på grund av teckning av aktier, teckningsrätt, fondaktier rätt, andel i en investeringsfond, andel i en ekonomisk förening och annan tillgång med liknande konstruktion eller verkningssätt. Enligt paragrafens andra stycke finns viss ytterligare egendom som räknas som delägarätter.

Av 39 kap. 20 § IL framgår att sammanläggning eller delning av investeringsfonder enligt 8 kap. 1 § IFL inte ska leda till sådan uttagsbeskattning som annars skulle ha skett enligt bestämmelserna i 22 kap. IL.

Skatten för juridiska personer är enligt 65 kap. 10 § första stycket IL 26,3 procent. Enligt stadgandets andra stycke gäller dock att skatten för investeringsfonder är 30 procent.

Det sagda innebär sammanfattningsvis att för fonder som uteslutande innehåller aktier beräknas schablonintäkten med hela fondförmögenheten som grund. För fonder som uteslutande innehåller fordringsrätter utgår ingen schablonintäkt. Med fordringsrätter avses enligt 48 kap. 3 och 4 §§

IL fordran i svenska kronor eller fordran i utländsk valuta. Hit hör också t.ex. terminer, optioner eller liknande vars underliggande tillgångar kan hänföras till svenska kronor eller utländsk valuta eller fordran i sådan valuta. För fonder som innehåller både delägarätter och fordringsrätter är den delen av fondförmögenheten som utgörs av delägarätter på motsvarande sätt bas för schablonintakten.

#### **4.2.2 Utländska investeringsfonder**

##### **Inkomstskattelagen**

Av stadgandet i 6 kap. 10 a § IL framgår att utländska investeringsfonder är begränsat skattskyldiga. Innebörden av denna begränsade skattskyldighet framgår av 6 kap. 16 a § IL. I denna paragraf anges att utländska investeringsfonder är skattskyldiga för inkomst av fastighet i Sverige, och tillgångar som är hänförliga till det fasta driftstället i Sverige och som ingår i fonden.

Bestämmelsen infördes år 2000 genom ett förslag som utan några kommentarer togs in först i Skatteutskottets betänkande (bet. 2000/01:SkU9, prop. 2000/01:22).

Investeringsfonder som från utlandet ägnar sig åt gränsöverskridande verksamhet och utländska investeringsfonder i övrigt beskattas enligt reglerna i respektive hemländer.

##### **Kupongskattelagen**

Enligt 4 § kupongskattelagen (1970:624) föreligger skattskyldighet för en utländsk juridisk person som tar emot utdelning från Sverige under förutsättning att den utländska juridiska personen inte har ett fast driftställe här. Det innebär t.ex. att om en utländsk investeringsfond som är associationsrättsligt bildad får utdelning från ett svenskt aktiebolag, så ska det svenska bolaget enligt kupongskattelagen innehålla kupongskatt. Skatten uppgår till 30 procent av utdelningens belopp. På grund av skatteavtal mellan Sverige och fondens hemland kan skattesatsen i vissa fall sättas ned till ett lägre belopp (ofta till 15 procent).

#### **4.2.3 Beskattningen av svenska delägare**

##### **Utdelning, kapitalvinst och kapitalförlust**

Svenska fysiska och juridiska personer är skattskyldiga enligt vanliga regler för utdelning från en investeringsfond och för vinster som uppkommer när fondandelar avyttras. Avdrag medges för kapitalförluster. Skattereglerna gäller oavsett om en fond är en svensk eller en utländsk investeringsfond.

## Fysiska personer

Av 42 kap. 1 § IL framgår att utdelningar och kapitalvinster ska tas upp som intäkt av kapital. I 42 kap. 12 § IL stadgas att utdelningen ska tas upp när den kan disponeras.

I 44 kap. IL finns grundläggande bestämmelser om kapitalvinster och kapitalförluster. Enligt 44 kap. 2 § IL gäller att vad som sägs i bl.a. 48 kap. IL – som handlar om avyttring av delägarätter och fordringsrätter – också gäller kapitalförluster. Huvudregeln är att avyttring utlöser reglerna om kapitalvinst. Med avyttring avses enligt 44 kap. 3 § IL försäljning, byte och liknande överlåtelse av tillgångar. Enligt 44 kap. 6 § IL gäller att om en investeringsfond upplöses anses varje delägare ha avytttrat sin andel.

Reglerna i 48 kap. IL handlar, som sagt, om kapitalvinst vid avyttring av bl.a. delägarätter. Enligt 48 kap. 2 § IL är en andel i en investeringsfond en delägar rätt. I 48 kap. 18 § IL finns regler som ska tillämpas vid delning och sammanläggning av investeringsfonder enligt 8 kap. 1 § IFL. Av paragrafens första stycket följer att sammanläggning eller delning av en investeringsfond inte ska leda till att kapitalvinster tas upp hos delägarna. Principen är, i enlighet med paragrafens andra stycke, i stället att som anskaffningsutgift för de nya andelarna används summan av de anskaffningsutgifter som skulle använts om de äldre andelarna avyttrats. I tredje stycket anges uttryckligen att vad som sägs i bestämmelsens två första stycken också gäller sådana utländska investeringsfonder som är bildade i enlighet med UCITS 85.

Uppkommer en förlust när en andel i en investeringsfond avyttras gäller följande. Under förutsättning att det är fråga om en förlust på en marknadsnoterad andel ska förlusten i sin helhet först kvittas mot vinster i marknadsnoterade delägar rätter (48 kap. 20 § IL). Vad som ej kan dras av genom kvittningen får dras av till 70 procent enligt 48 kap. 20 a § IL. Vad nu sagts gäller inte kapitalförluster på marknadsnoterade andelar i investeringsfonder som bara innehåller svenska fordringsrätter (räntefonder). Sådana förluster får dras av i sin helhet i inkomstslaget kapital enligt 48 kap. 21 § IL.

## Juridiska personer

I fråga om kapitalinkomster gäller enligt 15 kap. 1 § andra stycket IL för juridiska personer i princip samma regler som för fysiska personer, men inkomsterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet. Bestämmelserna i 44 kap. IL om utdelningar och kapitalvinster gäller t.ex. också för juridiska personer. I 17 kap. 15 § IL finns den bestämmelse om sammanslagning och delning av fonder som för de fysiska personernas del finns i 48 kap. 18 § IL. Också för de juridiska personernas del gäller att delning och sammanslagning inte ska utlösa någon beskattning hos delägarna. När det gäller behandlingen av kapitalförluster vid avyttring av andelar i investeringsfonder finns särskilda regler i 48 kap. 25 och 26 §§ IL.

Dessa regler innebär sammanfattningsvis att förluster på delägar rätter bara får dras av mot vinster på delägar rätter. Vad som inte kan dras av på

det sättet får sparas till det följande året och behandlas då som en under det året uppkommen förlust.

#### **4.2.4 Självdeklarationer och kontrolluppgifter**

##### **Särskild självdeklaration för svenska investeringsfonder**

Enligt 2 kap. 1 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, förkortad LSK, ska särskild självdeklaration lämnas av andra juridiska personer än dödsbon. Av 2 kap. 7 § 5 LSK framgår att fondbolag eller förvaringsinstitut ska lämna en särskild självdeklaration för varje av bolaget eller institutet förvaltat investeringsfond. Uppgifterna ligger till grund för taxeringen av investeringsfonderna.

##### **Kontrolluppgifter för delägare i investeringsfonder**

###### *Utdelning*

I det föregående har redogjorts för att svenska delägare i investeringsfonder beskattas för utdelning från fonden. I konsekvens med denna beskattningsregel stadgas i 9 kap. 1 § första stycket LSK att kontrolluppgift ska lämnas om utdelning som sker på grund av innehav av delägarätter. Detta stadgande innehöll tidigare (fram till 2009 års taxering, prop. 2008/09:44) en föreskrift om att kontrolluppgift också skulle lämnas om innehav av delägarätter. Kontrolluppgift om utdelning ska lämnas för fysiska personer och dödsbon som mottagit utdelningen. Uppgiften ska lämnas av den som har betalat ut utdelningen (9 kap. 2 och 4 §§ LSK).

Bestämmelserna om kontrolluppgifter avseende utdelning gäller också sådana förvaltningsbolag och fondföretag, dvs. utländska aktörer, som bedriver verksamhet här i enlighet med bestämmelserna i 1 kap. 6–9 §§ IFL.

###### *Avyttring av andelar i en investeringsfond*

Enligt 10 kap. 1 § LSK gäller att kontrolluppgift ska lämnas om avyttring av andelar i investeringsfonder. Kontrolluppgift ska också lämnas om avyttring av andelar i sådant fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § IFL. Kontrolluppgiften ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

I 10 kap. 3 § LSK anges vem som ska lämna uppgifter om avyttring genom inlösen. I 10 kap. 4 § LSK anges att förvaltare och i vissa fall värdepappersinstitut ska lämna uppgifter om annan avyttring än inlösen.

I fråga om avyttring genom inlösen gäller enligt 10 kap. 3 § första stycket 1 LSK att kontrolluppgift ska lämnas av sådant fondbolag som avses 1 kap. 1 § första stycket 7 IFL. Det handlar alltså om den uppgiftsskyldighet som tar sikte på andelar i svenska investeringsfonder. Av bestämmelsen framgår vidare att om förvaltningen av fonden har



övergått till ett förvaringsinstitut ska kontrolluppgiften lämnas av förvaringsinstitutet.

Enligt 10 kap. 3 § första stycket 2 LSK ska värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § IFL lämna sådan nyssnämnd kontrolluppgift.

Av 10 kap. 3 § första stycket 3 LSK framgår att förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § IFL ska lämna kontrolluppgift avseende avyttring genom inlösen av andelar i den utländska investeringsfond som förvaltningsbolaget förvaltar. Kontrolluppgiftsskyldigheten tar alltså sikte på ordet ”investeringsfond” i 1 § som också omfattar utländska motsvarigheter. En sådan utländsk motsvarighet som förvaltas av ett förvaltningsbolag kallas i 1 kap. 1 § första stycket 8 IFL för ”fondföretag”.

I 1 kap. 6 § IFL avses förvaltningsbolag som hör hemma inom EES och som i sitt hemland har tillstånd att driva verksamhet enligt UCITS 85 och som driver verksamhet här genom en filial eller som bedriver gränsöverskridande verksamhet. I 1 kap. 8 § IFL tas sikte på ett förvaltningsbolag som inte hör hemma inom EES eller, som gör det, men som inte omfattas av 1985 års direktiv och som bedriver fondverksamhet från filial i Sverige.

Av 10 kap. 3 § första stycket 4 LSK framgår att uppgiften om avyttring av andelar i sådana fondföretag som bedriver verksamhet här enligt 1 kap. 7 eller 9 § IFL ska lämnas av fondföretaget självt. Fondföretag som avses i 1 kap. 7 § IFL är ett fondföretag som hör hemma inom EES och som här marknadsför och säljer andelar i företaget. De fondföretag som avses i 9 § är fondföretag som inte hör hemma inom EES eller som, om de hör hemma inom EES, inte omfattas av 1985 års direktiv som i sitt hemland driver liknande verksamhet och som här marknadsför och säljer andelar i företaget från en filial eller utan att upprätta en filial.

Om ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar ska kontrolluppgiften lämnas av institutet i stället för av fondföretaget (10 kap. 3 § andra stycket LSK). För det fall en fondandel är förvaltarregistrerad är det förvaltaren som ska lämna kontrolluppgiften (10 kap. 3 § tredje stycket LSK).

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om bl.a. kapitalvinst eller kapitalförlust (10 kap. 6 § första stycket LSK).

### *Förbindelse och åtagande att lämna kontrolluppgift*

Utländska företag som driver fondverksamhet i Sverige utan att inrätta en filial eller motsvarande etablering här, ska enligt 13 kap. 1 § LSK innan verksamheten påbörjas ge in en skriftlig förbindelse till Finansinspektionen om att lämna kontrolluppgifter i enlighet med bestämmelserna i samma lag. Avgörande för tillämpningen av denna bestämmelse är att det drivs verksamhet i Sverige och att detta inte sker genom en filial eller en motsvarande etablering här i landet. Bestämmelsen tar alltså sikte på de företag som enligt IFL kan bedriva gränsöverskridande verksamhet. När det gäller de förvaltningsbolag och fondföretag som enligt 1 kap. 6–9 §§ IFL kan vara verksamma här är det i flera fall uttryckligen föreskrivet att

det ska finnas en filial här. I övriga fall får man anta att det i vart fall sker någon form av etablering här. Skyldigheten att lämna en sådan nyss-nämnd förbindelse gäller inte ett utländskt företag som hör hemma inom EES och som enligt reglerna i sitt hemland inte får lämna kontrolluppgifter.

### **Svenska skattskyldiga**

Delägare i investeringsfonder ska beskattas i Sverige för utdelning och kapitalvinst vid avyttring av andelar både genom inlösen och på annat sätt, t.ex. genom försäljning över börsen. När det gäller svenska fonder, utländska fonder med verksamhet i Sverige och gränsöverskridande verksamhet ska kontrolluppgifter lämnas på sätt som redogjorts för ovan. Oavsett vilka uppgifter kontrolluppgifterna formellt avser och oavsett hur kontrolluppgiftsskyldigheten fullgörs så är det de skattskyldiga själva som har ansvaret för att i sina självdeklarationer lämna korrekta och tillräckliga uppgifter för taxeringen avseende utdelning och kapitalvinst. Det gäller naturligtvis också i de fall de svenska reglerna om kontrolluppgifter över huvud taget inte är tillämpliga.

#### **4.2.5 Undvikande av internationell dubbelbeskattning**

När svenska investeringsfonder får inkomster från utlandet i form av utdelningar från utländska värdepapper eller räntor på utländska räntebärande papper har dessa inkomster ofta beskattats i utlandet. Om samma inkomster även beskattas i Sverige uppkommer internationell dubbelbeskattning.

Sverige har ingått skatteavtal med ett stort antal stater. Dessa skatteavtal är införlivade i svensk rätt. Det huvudsakliga syftet med skatteavtalen är att undvika internationell dubbelbeskattning genom att reglera vilken stat som har rätt att beskatta en viss inkomst eller, i de fall då båda staterna har rätt att beskatta samma inkomst, reglera hur dubbelbeskattningen ska undanröjas.

De svenska skatteavtalen har sin grund i det modellavtal som tagits fram inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, förkortad OECD. Bestämmelser om beskattning av utdelning och ränta finns i artikel 10 respektive 11 i OECD:s modellavtal. Enligt artikel 10 får källstaten, vad avser sådan utdelning som här är aktuell, ta ut en skatt om högst 15 procent på utdelningen. I artikel 11 begränsas källstatens rätt att ta ut källskatt på ränta till högst 10 procent.

De skatteavtal som Sverige har ingått innehåller i likhet med OECD:s modellavtal i de flesta fall en begränsning av möjligheten att ta ut källskatt till 15 procent på sådana utdelningar som nu är i fråga. Vad gäller ränta innebär de svenska skatteavtalen ofta att källskatt på ränta inte alls får tas ut. Om den utländska staten enligt sin interna lagstiftning beskattar utdelning och ränta i större omfattning än vad som följer av skatteavtalet kan den svenska investeringsfonden, i den mån den omfattas av skatteavtalet, begära nedsättning av den utländska källskatten till den nivå som följer av skatteavtalet.

I de fall där en svensk investeringsfond som omfattas av ett skatteavtal, har erhållit inkomster som har beskattats även i en utländsk stat, anger skatteavtalen normalt att den internationella dubbelbeskattning som därvid kan uppkomma ska undanröjas genom att den utländska skatten ska avräknas mot den svenska skatt som utgår på samma inkomst. Vid beräkningen av den avräkning som följer av skatteavtalen tillämpas bestämmelserna i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt, förkortad avräkningslagen.

I de fall där det inte finns något tillämpligt skatteavtal, kan rätt till avräkning föreligga genom tillämpning av avräkningslagens bestämmelser.

### 4.3 Ett nytt UCITS-direktiv

Ett nytt UCITS-direktiv har antagits (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG), vilket ersätter 1985 års direktiv (85/611/EG). Det ska vara genomfört i de nationella lagstiftningarna till den 1 juli 2011. Detta betyder bl.a. att reglerna i 2004 års lag om investeringsfonder måste anpassas till nya regler. En utredning, Utredningen om investeringsfondsfrågor (Fi 2009:09), med uppgift att lämna ett förslag på en sådan anpassning tillsattes i november 2009 (dir. 2009:94).

Vissa av nyheterna påverkar förutsättningarna för beskattningen i Sverige. Sålunda ska i fortsättningen fonder från olika länder kunna slås samman utan att först behöva upplösas. Detta innebär att svenska fonder kan flytta utomlands och därefter omfattas av utländska skatteregler. De nya bestämmelserna innebär vidare att det kommer att bli möjligt att ha förvaltningsbolag i ett land och fonden i ett annat. I dag måste bolag och fond vara i samma land, men med det nya "förvaltningsbolagspasset" kan svenska förvaltare starta nya fonder i t.ex. Finland eller Luxemburg utan att ha ett filialkontor i fondlandet. Sammantaget innebär det nya UCITS-direktivet att befintliga svenska fonder lätt kan flytta ut genom gränsöverskridande fusioner samt att nya fonder mycket lättare än tidigare kan registreras i andra länder än Sverige trots att fondbolaget finns kvar här hemma. Detta innebär att den svenska skattebasen på sikt kan erodera.

### 4.4 Problem med nuvarande regler

Enligt gällande rätt beskattas både de svenska investeringsfonderna och deras i Sverige skattskyldiga delägare. Detta innebär en nackdel för svenska fonder i jämförelse med många utländska fonder och deras delägare. Det sagda kan illustreras med följande exempel. Antag att en fond har skattepliktiga intäkter som uppgår till 100. Det har ingen betydelse om detta belopp uppkommit genom att fonden tagit emot utdelning, ränta eller om det är resultatet av den särskilt beräknade schablonintäkten. För att inte behöva betala skatt på detta belopp delar fonden ut 100 vilket innebär att nettot, och därmed skatten, blir 0. Delägare som är fysiska eller juridiska personer betalar 30 respektive 26,3 procent i skatt på utdelningen och vad som blir över, 70 eller 73,7, återinvesteras i fonden. Om fonden inte delar ut något av fondens överskott, 100, belastas detta

med skattesatsen 30 procent. Kvar att återinvestera blir 70. En utländsk fond som inte betalar någon skatt kommer med ett lika stort överskott att varje år kunna återinvestera 100. En jämförelse mellan en svensk och en sådan utländsk fond innebär alltså att om allt annat är lika kommer den utländska fonden att få en kraftigare tillväxt än den svenska. Detta får anses vara till stor nackdel för svenska fonder och för dem som investerar i sådana fonder.

## 4.5 Uppdraget

Mot bakgrund av risken för att det nya UCITS-direktivet ska leda till att den svenska skattebasen i form av tillgångar investerade i investeringsfonder försvinner har det inom Finansdepartementet formulerats ett uppdrag (bilaga 1). Detta innebär sammanfattningsvis att förutsättningarna för att flytta beskattningen av fonden från fonderna till deras delägare ska undersökas och att ett förslag till hur sådana regler skulle kunna vara utformade ska lämnas. Förslaget ska omfatta både svenska och utländska investeringsfonder. Vidare ska de förslag som läggs fram sammantaget vara offentligfinansiellt neutrala.

Enligt uppdragsbeskrivningen ska ett förslag med denna inriktning uppfylla ett antal villkor. Ett är att reglerna ska vara hållbara och försvarbara i ett EU-rättsligt perspektiv. EU-rätten uppställer krav på likabehandling och icke-diskriminering. Detta innebär att reglerna inte får vara sådana att svenska fonder eller svenska delägare favoriseras i förhållande till sina utländska motsvarigheter. Däremot finns det i och för sig inget EU-rättsligt förbud mot det omvända, dvs. att svenska subjekt behandlas sämre än sina utländska motsvarigheter. Konsekvensen av det EU-rättsliga kravet på att placeringar i utlandet inte får missgynnas i kombination med uppdraget att finna regler som förhindrar att den svenska skattebasen eroderar är att de nya reglerna bör innebära att det ur ett svenskt investerarperspektiv inte ska vara någon skattemässig skillnad på att investera i en svensk eller i en utländsk fond. Ett ytterligare villkor är att det för den enskilde investeraren inte ska vara någon skillnad på att äga aktier direkt eller indirekt via en investeringsfond.

## 5 Överväganden och förslag

### 5.1 Utgångspunkter för den fortsatta framställningen

När det gäller beskattningen av svenska investeringsfonder och delägare i såväl svenska som utländska investeringsfonder kan nuläget beskrivas på följande sätt. Svenska investeringsfonder betalar 30 procent skatt på ett på visst sätt beräknat överskott. Svenska investeringsfonder beräknar sitt överskott enligt vanliga inkomstskatteregler med två undantag. Det ena är att fonden inte betalar skatt för kapitalvinster på delägarätter och inte heller kan göra avdrag för förluster hänförliga till sådan egendom. Det

andra är att fonden bland intäkterna ska ta upp ett belopp motsvarande 1,5 procent av värdet på delägarrätterna i fonden vid årets ingång.

Utländska investeringsfonder betalar skatt i enlighet med reglerna i sina respektive hemländer. Den beskattning av utländska fonder som sker i fondernas olika respektive hemländer uppvisar alla former från total skattefrihet till en schablonbeskattning som liknar den svenska. Genomgående tycks dock vara att det svenska skatteuttaget är högre än i andra länder.

Om ett svenskt aktiebolag betalar utdelning till en utländsk fond betalas kupongskatt i Sverige. Skatten är 30 procent om inte ett tillämpligt skatteavtal föreskriver ett lägre uttag (ofta 15 procent).

När det gäller beskattningen av svenska investeringsfonder enligt IL görs det, vare sig när det gäller beskattningen av själva fonden eller vid beskattningen av delägarna, inte någon skillnad mellan värdepappersfonder (dvs. fonder som är konstruerade i enlighet med reglerna i UCITS 85) eller specialfonder (nationella fonder).

Utländsk fondverksamhet förekommer i Sverige både genom verksamhet här i landet och s.k. gränsöverskridande verksamhet. Härtill kommer alla de fonder som finns i världen i övrigt och som inte är verksamma här och inte heller ägnar sig åt gränsöverskridande verksamhet.

Svenska investeringsfonder och utländska investeringsfonder som är verksamma här lämnar kontrolluppgifter till Skatteverket. Kontrolluppgifterna omfattar utdelning och avyttring. Tidigare omfattade kontrolluppgifterna också innehav av fondandelar. Denna uppgift togs bort i samband med att förmögenhetsskatten avskaffades. Fonder med s.k. gränsöverskridande verksamhet ska förbinda sig att lämna kontrolluppgifter. Andra utländska investeringsfonder lämnar inga kontrolluppgifter till Skatteverket.

Delägarbeskattningen i Sverige innebär att delägaren är skattskyldig för utdelning från investeringsfonden. Delägaren ska vidare beskattas för kapitalvinst när andelar säljs. Kapitalförluster är avdragsgilla. Detta gäller oavsett om fonden är en svensk eller utländsk investeringsfond. När det gäller utländska investeringsfonder som vare sig bedriver verksamhet i Sverige eller från utlandet genom gränsöverskridande verksamhet lämnas inga kontrolluppgifter. Det innebär att delägare i sådana fonder i sina självdeklarationer själva måste lämna all information som behövs för taxeringen.

Uppdraget såsom det formulerats i uppdragsbeskrivningen (bilaga 1) är att analysera förutsättningarna för att ersätta beskattningen av fonderna med regler som innebär att delägarna i stället blir beskattade. Regler ska formuleras och dessa ska omfatta både svenska och utländska investeringsfonder. En analys av förutsättningarna sker i det följande genom den diskussion som förs och genom de förslag som läggs fram. Ett centralt inslag i denna analys är att utländska fonder inte är föremål för beskattning här och att det därför inte är fråga om att överföra beskattningen av dem till delägare som är beskattade i Sverige. Som jag återkommer till i det följande finns det dock av ”likabehandlings-skäl” anledning att i Sverige också beskatta delägare i utländska investeringsfonder. Eftersom förutsättningarna för beskattning sålunda skiljer sig åt finns det anledning att i den fortsatta framställningen hålla isär den svenska beskattningen av

investeringsfonder och deras i Sverige beskattade delägare å ena sidan och beskattningen i Sverige av delägare i utländska fonder å andra sidan.

## 5.2 Förslag

### 5.2.1 Slopad beskattning av svenska investeringsfonder

**Promemorians förslag:** Investeringsfonder, såväl värdepappersfonder som specialfonder, ska inte längre vara skattskyldiga enligt IL för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. Fonderna ska dock även i fortsättningen anses vara juridiska personer vid tillämpning av IL.

På sätt som beskrivits i det föregående skiljer 2004 års lag om investeringsfonder mellan värdepappersfonder och specialfonder. Reglerna kring värdepappersfonderna bygger på det gällande EG-direktivet, UCITS 85, och nyheterna i det nya direktivet om sammanslagning m.m. tar sikte på just värdepappersfonderna, inte specialfonderna. Detta torde i sin tur innebära att hotet om utflyttning och därmed sammanhängande förändringar i skattebasen inte gäller specialfonderna.

En inledande fråga blir därför om ett förslag om att slopa beskattningen av investeringsfonderna ska omfatta både värdepappersfonder och specialfonder. Det finns emellertid inget i uppdragsbeskrivningen som tyder på annat än att både värdepappersfonder och specialfonder ska behandlas på samma sätt. Det finns enligt min uppfattning härutöver rent sakliga skäl som talar för en likabehandling. Ett sådant är att det kan bli onödigt komplicerat att ha olika regler. Skilda regelverk kan också leda till att skattereglernas utformning och inte rationella ekonomiska motiv blir avgörande för fondval och placeringsstrategier. Mitt förslag är alltså att slopad fondbeskattning ska omfatta alla slags investeringsfonder.

Nästa fråga blir då på vilket sätt beskattningen av fonderna ska slopas. Ett sätt som kan tyckas närliggande är att ta bort alla regler i IL som handlar om fondernas beskattning. Detta är emellertid inte någon framkomlig väg. Bakgrunden till det är följande. Enligt 2004 års lag om investeringsfonder är fonderna inte juridiska personer. För att kunna beskatta dem har det därför varit nödvändigt att införa bestämmelsen i 2 kap. 3 § andra stycket IL om att de regler i IL som handlar om juridiska personer också ska tillämpas på investeringsfonder. Härigenom har fonderna blivit skattesubjekt på samma sätt som t.ex. ett aktiebolag. Skulle 2 kap. 3 § andra stycket IL tas bort skulle fonderna varken vara juridiska personer eller skattesubjekt. Den situationen skulle uppkomma att alla inkomster som i dag hanteras inom ramen för fondens beskattning skulle behöva fördelas på delägarna. En sålunda utformad beskattning skulle antagligen kräva synnerligen omfattande administration inte bara från fondernas sida utan också från både delägare och Skatteverket. Sjalva idén med investeringsfonder, det kollektiva ägandet, skulle gå förlorad.

Det kan alltså inte komma i fråga att ta bort alla regler i IL om investeringsfonder. Mitt förslag är därför att investeringsfonder även i fortsättningen ska tillämpa reglerna som gäller för juridiska personer i IL

men att inkomster av tillgångarna i fonden ska vara skattefria. En sådan lösning innebär att bestämmelserna i 6 kap. 5 § IL kan justeras så att det av dem framgår att svenska investeringsfonder inte är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

Skattefriheten ska utöver de svenska investeringsfonderna också gälla sådana utländska fonder som är begränsat skattskyldiga i Sverige. Innebörden av denna begränsade skattskyldighet, som alltså föreslås vara att utländska investeringsfonder inte heller ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden, bör lämpligen anges i en ny bestämmelse i 6 kap. 13 § IL. Det nuvarande stadgandet rörande utländska investeringsfonder i 6 kap. 16 a § IL kan därmed upphävas.

Härutöver kan de delar av bestämmelserna i 39 kap. 14 § IL som handlar om den särskilda schablonintäkten för investeringsfonder helt tas bort. Dessa och vissa andra justeringar berörs ytterligare i avsnittet med författningskommentar.

### 5.2.2 Delägarnas beskattning

**Promemorians förslag:** Den som äger andelar i svenska eller utländska investeringsfonder ska schablonbeskattas i förhållande till värdet på de egna andelarna. På samma sätt som nu ska delägaren beskattas för utdelning från fonden och för kapitalvinster när fondandelar avyttras.

I föregående avsnitt har föreslagits att svenska investeringsfonder inte längre ska beskattas för inkomster av tillgångar som ingår i fonden. Utifrån uppdraget återstår då att undersöka förutsättningarna för att överföra beskattningen till delägarna. Denna fråga diskuteras i det följande.

#### *Beskattning på delägarnivå eller inte*

En i sammanhanget framförd åsikt är att den slopade beskattningen av investeringsfonder inte skulle åtföljas av några nya regler på delägarnivå alls (noll-alternativet).

Svenska skattskyldiga skulle alltså på samma sätt som i dag betala skatt på utdelning och vid vinster när andelar avyttras. Några särskilda åtgärder för att överföra beskattningen av investeringsfonderna till delägarna skulle inte vidtas. Det bakomliggande resonemanget bygger på tanken att den slopade beskattningen av fondernas inkomster och vinster över tiden ändå skulle bli beskattade hos delägarna när utdelning och kapitalvinster beskattas. Inkomstskattereglerna och reglerna om delägarnas självdeklarationer och kontrolluppgifter skulle vara desamma som i dag.

Utifrån uppdragsbeskrivningen är problemet med denna modell att den inte uppfyller kravet på att det ska vara likvärdigt att äga aktier direkt och att äga aktier indirekt genom en fond. Detta nollalternativ skulle nämligen innebära att delägarna ges ett mer omfattande skatteuppskov, och därmed en lägre effektiv skattesats, jämfört med om de ägt aktierna direkt.

Ett sätt att komma till rätta med detta problem skulle vara att delägarna årligen som en intäkt skulle ta upp värdeökningen på de egna investeringsfundsandelarna, dvs. en slags avskattning. På motsvarande sätt skulle en värdeminskning resultera i ett förlustavdrag. En variant på detta skulle vara att skattesatsen på utdelning och vinster skulle sättas något högre än för vad som gäller kapitalinkomster i övrigt.

Nollalternativet har uppenbara fördelar. Det skulle i princip stämma överens med regler som är förhållandevis vanliga i utlandet, dvs. att fonderna inte betalar någon skatt alls eller att skatten är mycket låg och att delägarna betalar skatt på utdelning och vinster. Rent lagtekniskt skulle modellen också innebära det minsta ingreppet. Det finns emellertid invändningar.

Den avgörande invändningen är enligt min uppfattning den redan nämnda, nämligen att uppdragsbeskrivningens krav på likabehandling av den som äger aktier direkt och den som äger samma aktier indirekt via en fond inte kan upprätthållas. Den som äger en aktie direkt måste beskattas för varje utdelning. Utdelning på en aktie i en fond skulle inte beskattas förrän fonden gör en utdelning eller fondandelen säljs. Inte heller är alternativet lämpligt med beaktande av de generella riktlinjer för skatte-reglernas utformning som riksdagen antagit våren 2008 (prop. 2007/08:100, avsnitt 5.3, bet. 2007/08:FiU20, rskr. 2007/08:259). I dessa riktlinjer anges bl.a. att på inkomstskatteområdet bör på sikt olika inslag av s.k. uppskjuten beskattning undvikas.

Att komma till rätta med detta problem genom avskattning eller högre skattesatser framstår som krångligt och skulle antagligen också leda till ett betydande merarbete för fondandelsägarna och Skatteverket.

Jag anser således att det bör införas någon form av kompletterande beskattning på delägarnivå. Beskattning bör ske av såväl fysiska som juridiska personer.

### *Fördelningsmodeller*

Det ligger naturligtvis nära till hands att tänka sig att den intäkt som i dag beskattats hos fonden i stället skulle delas upp mellan delägarna och beskattas hos dem (fördelningsmodeller). Sådana regler kan utformas på olika sätt. De olika fördelningsmodellerna skiljer sig i princip från varandra genom hur det belopp som ska fördelas mellan delägarna ska beräknas.

Vad man kan tänka sig är sammanfattningsvis följande. Det överskott som ska fördelas mellan delägarna skulle beräknas på samma sätt som fondnettot beräknas i dag, dvs. ränteinkomster, mottagna utdelningar och kapitalvinster från fordringsrätter tas upp tillsammans med en schablonintäkt och avdrag medges för ränteutgifter, utdelningar, kapitalförluster på fordringsrätter samt förvaltningskostnader. Med utgångspunkt från denna grundmodell kan man tänka sig att överväga om nivån på schablonintäkten är rätt avvägd eller inte eller om den ska justeras uppåt eller nedåt. Man kan också tänka sig att inom ramen för en sådan modell slopa schablonintäkten och i stället beräkna det belopp som ska fördelas utifrån verkliga vinster och förluster.



Det är uppenbart att regler som innebär att en delägarbeskattning som bygger på verkliga inkomster och vinster i fonderna skulle kräva en mycket omfattande administration. Problemen och svårigheterna skiljer sig i princip inte från vad som i det föregående sagts om komplikationerna med att helt slopa alla skatteregler om fonderna och direktbeskatta delägarna. En fördelningsmodell av detta slag måste därför avvisas.

### *Schablonmodellen*

Utifrån detta ställningstagande bör den slutsatsen kunna dras att den bästa vägen fram innebär att det är nödvändigt att släppa kopplingen mellan de verkliga inkomsterna i en viss fond och delägarnas beskattning. I stället skulle delägaren påföras en schablonintäkt där basen är det egna fondinnehavet (schablonmodellen). Schablonintäkten skulle sett över hela ägarkollektivet sättas på en sådan nivå att skattebortfallet när beskattningen av fonderna upphör i princip skulle kompenseras. En sådan ordning har naturligtvis betydande förenklingsfördelar och skulle också i princip innebära att den slopade beskattningen av investeringsfonderna förs över till delägarna.

Resonemanget om en sådan schablonintäkt tar uteslutande sikte på svenska fonder och deras delägares beskattning. Eftersom utländska fonder inte beskattas i Sverige kan man i de fallen inte föra ett resonemang som handlar om att överföra beskattning från fonderna till delägarna. Det är emellertid inte förenligt med uppdragsbeskrivningen att låta schablonintäkten endast baseras på innehavda andelar i svenska fonder. Det skulle inte uppfylla kravet på att det ur ett svenskt investerarperspektiv inte ska vara någon skattemässig skillnad på att investera i en svensk eller i en utländsk fond (se avsnitt 4.5). Därför bör utländska fondandelar också beaktas när det gäller att beräkna schablonintäkten. När det gäller de utländska fondandelarna handlar det emellertid inte om ”överföring” utan ”likabehandling”.

Mitt förslag innebär alltså att själva innehavet av andelar i investeringsfonder bör vara grunden för beskattningen. Min avsikt är att också utländska investeringsfonder ska omfattas. Vad som i dagligt tal kan kallas ”utländska investeringsfonder” kan vara konstruerade på olika sätt. Det är knappast möjligt att i detta sammanhang göra en exakt definition av de utländska företeelser om avses. I stället har jag valt att ansluta till den systematik som normalt används i IL. Det betyder att det i lagtexten bör anges att underlaget för schablonintäkten ska vara innehav av andelar i en investeringsfond. Enligt 2 kap. 2 § IL innebär detta att inte bara andelar i svenska fonder avses utan också andelar i motsvarande utländska företeelser omfattas. Frågan blir alltså vilka utländska företeelser som motsvarar svenska investeringsfonder. Denna fråga har hittills överlämnats till rättstillämpningen (se bl.a. RÅ 2006 ref. 38). Det är enligt min uppfattning inte möjligt att för den här frågan välja en annan väg.

Regler för en konstruktion där innehavet av andelar i investeringsfonder utgör grunden för beskattning skulle kunna utformas på följande sätt. Den som ska beskattas i Sverige tar varje år upp en

schablonmässigt beräknad intäkt i princip baserad på värdet av det egna fondinnehavet. Schablonmodellen kan konstrueras så att den som är delägare i investeringsfonder inte betalar någon skatt för utdelning från fonden eller för vinster när fondandelar avyttras. Det är också tänkbart att schablonbeskattningen kombineras med att delägaren på samma sätt som nu beskattas för utdelning och vinster. Fördelen med den sistnämnda lösningen är att det schablonartade inslaget i beskattningen i någon mån minskar. Detta är skälet till att mitt förslag innebär att den som äger fondandelar schablonbeskattas i förhållande till värdet på innehavet och dessutom beskattas för utdelning från fonden och för vinster när fondandelar avyttras.

Ställningstagandet om att på visst sätt schablonbeskatta innehavare av såväl svenska som utländska investeringsfonder bygger på och stöds av de resonemang som förs kring frågan om metodval utifrån ett mer ekonomiskt inriktat perspektiv och som redovisas i bilaga 2. Bilagan har upprättats av Johan Almenberg vid Skatteekonomiska enheten på Finansdepartementets Skatte- och tullavdelning.

### 5.2.3 Den lagtekniska lösningen

Reglerna om hur delägare i investeringsfonder ska beskattas bör placeras sist i 42 kap. IL och ha rubriken ”Schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond”. Bestämmelserna bör innebära att en fysisk person som äger andelar i svenska eller utländska investeringsfonder ska ta upp en intäkt i inkomstslaget kapital. Intäkten ska beräknas på följande sätt.

Intäkten ska utgöra en viss procent av värdet på de fondandelar som innehas vid årets ingång ökat med värdet vid förvärvstidpunkten på de fondandelar som förvärvats under året. Underlaget ska inte minskas med värdet på fondandelar som avyttrats under året. Detta i förening med regeln om att värdet på under året förvärvade andelar ska ingå i underlaget innebär bl.a. att s.k. årsskiftestransaktioner inte påverkar underlaget för beskattningen. Om beskattningen uteslutande baserades på innehavet vid årets ingång skulle annars beskattningen helt kunna undvikas genom att andelar ges bort till någon som inte är skattskyldig i Sverige före årsskiftet och att denne efter årsskiftet ger dem tillbaka. Det betyder också att schablonintäkten blir densamma för den som äger en viss andel en enda dag och den som äger en motsvarande andel i ett helt år. Detta förhållande liksom den omständigheten att en och samma fondandel för det år den överlåtits till någon annan kommer att ingå i två skilda underlag har beaktats vid den ovan nämnda procentsatsens kalibrering.

Fondandelar kan förvärvas genom t.ex. köp eller byte men också genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt. Det är värdet på fondandelarna vid förvärvstidpunkten som ska ingå i underlaget för schablonintäkten. Som förvärvstidpunkt räknas dagen för äganderättsövergången. Fondandelar som förvärvats genom sammanläggning eller delning av en investeringsfond enligt 8 kap. 1 § IFL ska däremot inte ingå i beräkningen.

Även juridiska personer som äger andelar i investeringsfonder ska ta upp den föreslagna schablonintäkten och då i inkomstslaget näringsverksamhet.

De nya bestämmelserna i 42 kap. IL liksom övriga ändringar som är nödvändiga berörs ytterligare i författningskommentaren.

#### 5.2.4 Schablonintäktens beräkning

**Promemorians förslag:** Schablonintäkten vid innehav av andelar i en investeringsfond ska vara 0,4 procent.

Mitt förslag är tänkt att vara offentligfinansiellt neutralt. De minskade skatteintäkter som förslaget ger upphov till ska kompenseras genom den schablonintäkt som påförs delägarna.

Slopade skattskyldighet för svenska investeringsfonder resulterar i minskade skatteintäkter av två skäl. För det första medför förslaget i praktiken en sänkning av den effektiva skattesatsen på avkastning från andelar i svenska fonder. För det andra medför förslaget att det med hänsyn till EU-rätten inte längre kommer vara möjligt att ta ut kupongskatt på utdelningar till utländska investeringsfonder som hör hemma inom EES (se nästa avsnitt).

Möjligheter till avräkning av utländsk skatt som betalats av fonderna medför i dag att skatteintäkterna minskar. Den slopade skattskyldigheten medför att möjligheterna till avräkning av utländsk skatt begränsas. Enligt Skatteverkets bedömning skulle den bortfallna minskningen av skatteintäkterna på grund av avräkning vara i samma storleksordning som den bortfallna kupongskatten, dvs. dessa två förändringar är sammantaget offentligfinansiellt neutrala.

Schablonintäkten bör sättas till 0,4 procent för att förslagen ska vara offentligfinansiellt neutrala. Beräkningarna redovisas mer ingående i avsnitt 6.1.

#### 5.2.5 Kupongskatt

**Promemorians förslag:** Utländska investeringsfonder som hör hemma inom EES undantas från skyldigheten att betala kupongskatt på utdelning.

I promemorian föreslås att den nuvarande beskattningen av de svenska investeringsfonderna ska tas bort. I stället ska en schablonintäkt tas upp av fondandelsägarna. Intäkten ska tas upp oavsett om det är fråga om andelar i en svensk eller i en utländsk fond. Fråga uppkommer om det vid sådant förhållande innebär att skyldigheten för utländska investeringsfonder att betala kupongskatt på utdelningar som erhålls från svenska företag står i strid med etableringsfriheten eller den fria rörligheten av kapital i den mening som avses i artiklarna 49 och 63 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortat EUF-fördraget.

EG-domstolen har under åren 2006 och 2007 avgjort tre mål där frågan har varit om en lättnad i den ekonomiska dubbelbeskattningen som har gällt enbart för inhemskt skattskyldiga inneburit en oförmånlig skattemässig behandling som strider mot en grundläggande frihet (målen C-374/04 Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation,

C-170/05 Denkavit Internationaal och Denkavit France och C-379/05 Amurta SGPS mot Inspecteur van de Belastingdienst/Amsterdam).

Domstolen konstaterar i dessa mål att när det gäller en medlemsstats bestämmelser för att förhindra eller lindra kedjebeskattning eller ekonomisk beskattning av vinst som ett i landet hemmahörande bolag delar ut, befinner sig de i landet hemmahörande aktieägare som tar emot utdelningen inte nödvändigtvis i en situation som är jämförbar med situationen för utdelningsmottagande aktieägare hemmahörande i en annan medlemsstat (Test Claimants punkterna 57 och 58, Denkavit punkt 34 och Amurta punkt 37).

Dock gäller att från den tidpunkt då en medlemsstat ensidigt eller i avtal föreskriver att inte bara i landet hemmahörande aktieägare ska erlägga inkomstskatt på de utdelningar som de erhåller från ett i landet hemmahörande bolag, närmar sig situationen som gäller för i landet hemmahörande aktieägare situationen för aktieägare som inte hör hemma i den medlemsstaten (Test Claimants punkt 68, Denkavit punkt 35 och Amurta punkt 38).

Det är enligt domstolen uteslutande på grund av att källstaten utövar sin beskattningsrätt och oberoende av beskattningen i en annan medlemsstat som det uppstår risk för kedjebeskattning eller ekonomisk dubbelbeskattning. I sådana fall måste enligt domstolen det utdelande bolagets hemviststat se till att i landet inte hemmahörande aktieägande bolag, när det gäller den mekanism som föreskrivs i landets nationella rättsordning för att lindra kedjebeskattning eller ekonomisk dubbelbeskattning, behandlas på ett sätt som är likvärdigt med det sätt på vilket i landet i hemmahörande aktieägande bolag behandlas (Test Claimants punkt 70 och Amurta punkt 39).

Ekonomisk dubbelbeskattning eller kedjebeskattning kan uppkomma på grund av en enskild stats nationella lagstiftning, dvs. oberoende av hur lagstiftningen är utformad i andra stater. I fall av ekonomisk dubbelbeskattning är det utdelande bolagets vinster, och inte utdelningen som sådan, som är föremål för dubbelbeskattning.

Det torde vara en förutsättning i nu aktuellt hänseende att en lättnad i den inhemska ekonomiska dubbelbeskattningen föreligger för att fråga ska vara om ett hinder av de fria rörligheterna i EUF-fördraget. Frågan är om en lättnad i den ekonomiska dubbelbeskattningen uppkommer om beskattningen av de svenska investeringsfonderna tas bort och en schablonintäkt i stället tas ut av fondandelsägarna. I dagsläget går det inte av gällande praxis från EG-domstolen att med klarhet avgöra om en skattskyldighet för utländska investeringsfonder att betala kupongskatt skulle strida mot EU-rätten om beskattningen tas bort för svenska investeringsfonder. Det finns dock en hel del som talar för att en sådan skattskyldighet skulle innebära en restriktion av etableringsfriheten eller av den fria rörligheten av kapital och därmed inte skulle vara förenlig med EU-rätten. Med hänsyn till detta bör utländska fonder som hör hemma inom EES undantas från skyldigheten att betala kupongskatt.

En fråga som inte har varit möjlig att utreda inom ramen för uppdraget är om ett undantag kan begränsas till utländska investeringsfonder som hör hemma inom EES eller om ett undantag även måste omfatta sådana som hör hemma utanför EES (tredje land). EUF-fördragets bestämmelser om förbud mot restriktioner av kapitalrörelser gäller, till skillnad mot

etableringsfriheten, nämligen såväl mot en annan medlemsstat som mot tredje land. Det har dock inom ramen för uppdraget inte varit möjligt att avgöra om de föreslagna reglerna ska prövas mot den fria rörligheten av kapital eller mot etableringsfriheten. Om bestämmelserna ska prövas mot etableringsfriheten kan undantaget begränsas till investeringsfonder som hör hemma inom EES. Jag har därför valt att lämna ett förslag av denna innebörd.

## 5.2.6 Självdeklarationer och kontrolluppgifter

**Promemorians förslag:** Deklarationsskyldigheten för fondbolag och förvaringsinstitut avseende investeringsfonder slopas. De som i dag är skyldiga att lämna kontrolluppgift om avyttring av fondandelar genom inlösen ska också lämna uppgift om den schablonintäkt som en andelsägare i en investeringsfond eller i ett fondföretag som driver verksamhet här i landet ska ta upp. Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

Som föreslagits i det föregående bör investeringsfondernas nuvarande skattskyldighet slopas. Mot den bakgrunden gör jag bedömningen att även den deklarationsskyldighet som i dag gäller för fondbolag och förvaringsinstitut avseende investeringsfonder kan slopas.

När det gäller kontrolluppgifter har i det föregående redogjorts för att sådana uppgifter redan i dag ska lämnas om utdelning som sker på grund av fondandelsinnehav samt om avyttring av fondandelar (se avsnitt 4.2.4). Det faller sig naturligt att kontrolluppgift också ska lämnas om den föreslagna schablonintäkten.

Kontrolluppgiften bör enligt min mening innehålla uppgift om andelsägarens färdiguträknade schablonintäkt hänförlig till andelsinnehavet i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § LIF.

I dag lämnas kontrolluppgifter av den som, något förenklat, kan anses vara den som förfogar över nödvändig information för att kunna lämna korrekta kontrolluppgifter. Motsvarande bör gälla för kontrolluppgifter om schablonintäkten. De som i dag är skyldiga att lämna kontrolluppgift om avyttring av fondandelar genom inlösen ska lämna uppgift om den färdiguträknade kapitalvinsten eller kapitalförlusten. Det innebär att dessa kontrolluppgiftslämnare, med undantag för förvaltare, måste känna till totalt andelsinnehav och dess anskaffningstidpunkter för att med genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § IL kunna beräkna omkostnadsbeloppet, som i sin tur ligger till grund för beräkningen av kapitalvinst eller kapitalförlust. En rimlig utgångspunkt är därför att de som redan nu är skyldiga att lämna kontrolluppgift om avyttring av fondandelar genom inlösen också bör kunna lämna kontrolluppgift om schablonintäkt. Jag föreslår därför att kontrolluppgift om sådan schablonintäkt som en fondandelsägare ska ta upp ska lämnas av dem som i dag lämnar uppgift om avyttring genom inlösen enligt 10 kap. 3 § LSK. Kontrolluppgiftsskyldiga enligt denna bestämmelse är svenska fondbolag, förvaringsinstitut, värdepappersbolag och kreditinstitut samt utländska förvaltningsbolag och fondföretag som driver verksamhet i Sverige. För det fall ett ut-

ländskt fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar ska kontrolluppgiften i stället lämnas av institutet. Om fondandelar är förvaltarregistrerade ska förvaltaren lämna kontrolluppgift om schablonintäkt hänförlig till dessa hos honom registrerade andelar.

Kontrolluppgift bör, på samma sätt som gäller i dag avseende utdelning och avyttring, lämnas för fysiska personer och dödsbon.

Den kontrolluppgiftsskyldighet som nu föreslås gäller för svenska och utländska företag som på olika sätt driver fondverksamhet här. När det gäller utländska företag som driver fondverksamhet i Sverige utan att inrätta en filial eller motsvarande etablering här ska de enligt 13 kap. 1 § LSK innan verksamheten inleds lämna en skriftlig förbindelse till Finansinspektionen om att lämna kontrolluppgifter i enlighet med bestämmelserna i samma lag.

## 5.3 Förslagets effekter på vissa rättsområden

### 5.3.1 Undvikande av internationell dubbelbeskattning

I de skatteavtal som Sverige har ingått med andra stater finns ofta en rättighet för den som omfattas av skatteavtalet att med stöd av avtalet erhålla en begränsad beskattning i källstaten av utdelningar och räntor. För att undanröja den internationella dubbelbeskattning som uppkommer om samma inkomst beskattats i båda de avtalslutande staterna innehåller skatteavtalen normalt även en rätt till avräkning av utländsk skatt i hemviststaten. Bestämmelser om avräkning finns även i intern lagstiftning i avräkningslagen. Regelverket och bestämmelsernas funktionssätt har översiktligt redovisats i avsnittet om gällande rätt (avsnitt 4.2.5).

Den omständigheten att investeringsfonder nu föreslås inte längre vara skattskyldiga för intäkter i fonden innebär att fonderna inte längre kommer att anses som sådana subjekt som har rätt till förmåner enligt skatteavtalen. Detta innebär att de i regel inte längre kommer att kunna åtnjuta de begränsningar av den utländska källskatten som följer av skatteavtal. Det innebär också att förutsättningarna för att en investeringsfond ska kunna begära avräkning under skatteavtalen bortfaller. Eftersom investeringsfonden inte betalar någon skatt i Sverige för de utländska inkomsterna föreligger inte heller någon möjlighet för fonden att begära avräkning av den utländska skatten enligt avräkningslagen. Fråga uppkommer därför om avräkning i stället kan ske på delägar nivå.

Avräkningslagens bestämmelser utgår från att den som begär avräkning också ska vara skattskyldig för den utländska skatten. Särskilda bestämmelser har införts för att göra det möjligt för delägare i t.ex. handelsbolag att erhålla avräkning för skatt som har betalats av den delägarbeskattade juridiska personen (2 kap 3 § avräkningslagen). Någon möjlighet för delägare i en investeringsfond att begära avräkning för skatt på tillgångar i fonden förefaller inte föreligga enligt avräkningslagen i dess nuvarande lydelse.

Även om det skulle anses föreligga en rätt för den enskilde delägaren att med stöd av ett skatteavtal begära avräkning för den utländska skatt

på tillgångar i fonden som betalats av fonden, så innebär avräkningslagens utformning och de praktiska svårigheterna med att få fram underlag för avräkningen att sådan avräkning i praktiken inte är möjlig.

Det kan konstateras att avräkning på delägarnivå av den utländska skatten på tillgångar i investeringsfonden skulle ge upphov till betydande arbete och praktiska problem för såväl delägare som investeringsfonder och Skatteverket.

Såsom framgår ovan är mitt förslag tänkt att vara offentligfinansierat neutralt. De minskade skatteintäkter som förslaget ger upphov till ska kompenseras för genom den schablonintäkt som påförs delägarna. De bortfallna möjligheterna till avräkning av utländsk skatt på tillgångar i investeringsfonderna har beaktats vid beräkningen av de skatteintäkter som schablonintäkten ska kompensera för (jfr avsnitt 6.1). Den föreslagna schablonintäkten motsvarar därigenom skatteintäkterna efter avräkning.

Mot denna bakgrund anser jag att det inte finns anledning att föreslå några åtgärder vad gäller delägarnas möjligheter till avräkning av utländsk skatt på tillgångar i investeringsfonden.

### **5.3.2 Livförsäkringsföretag, utländska tjänstepensionsinstitut, pensionsstiftelser m.fl.**

För vissa skattskyldiga ska avkastning på tillgångar, bl.a. andelar i investeringsfonder, som förvaltas på ett visst sätt inte beskattas enligt IL utan enligt lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel. Till exempel framgår av 39 kap. 3 § IL att livförsäkringsföretag inte ska ta upp inkomster som hänför sig till tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagarnas räkning eller influtna premier. Andra exempel är utländska tjänstepensionsinstitut och pensionsstiftelser (se 39 kap. 13 a § och 7 kap. 2 § IL). Eftersom skattskyldighet inte föreligger enligt IL innebär det att dessa skattesubjekt inte kommer att påföras den föreslagna schablonintäkten. Motsvarande gäller för dem som innehar ett pensionssparkonto som avses i 1 kap. 2 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande (se 42 kap. 4 § IL).

Konsekvensen av detta skulle kunna bli att det blir fördelaktigare att investera i investeringsfonder indirekt genom t.ex. en s.k. unit-linked-försäkring. Det vore otillfredsställande om en sparform gynnades framför en annan. Det kan diskuteras om inte även dessa skattesubjekt i samma utsträckning som övriga skattskyldiga borde påföras en skatt för innehavet av fondandelar. Detta skulle t.ex. kunna ske genom att skattesubjekten görs skattskyldiga enligt IL för schablonintäkten eller att en justering görs i underlaget för avkastningsskatt som motsvarar nämnda intäkt. Mitt uppdrag omfattar dock inte att lämna förslag på avkastningsskattens område och jag inskränker mig till att peka på förhållandet.

### 5.3.3 Stiftelser m.fl.

Enligt 7 kap. 3 § IL gäller att en stiftelse är skattskyldig bara för sådan inkomst av näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § IL om den bland annat uppfyller det s.k. fullföljdskravet. Innebörden av fullföljdskravet framgår av 7 kap. 6 § IL. Där stadgas att stiftelsen, sett över en period på flera år, ska bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen av stiftelsens tillgångar. Motsvarande krav ställs också på ideella föreningar och registrerade trossamfund (7 kap. 7, 10 och 14 §§ IL).

Det kan ifrågasättas om den föreslagna schablonintäkten är en sådan avkastning som avses i de nämnda stadgandena.

Den nu aktuella schablonintäkten skiljer sig från den avkastning som i dag ska beaktas i fullföljdskravet, t.ex. utdelning från en investeringsfond eller från aktier, på det sättet att intäkten visserligen ska beskattas men att den inte utgör en verklig intäkt för stiftelsen eller den ideella föreningen. Något förenklat kan man säga att den syns i deklarationen men inte i kassan. Det är knappast skäligt att en stiftelse eller en ideell förening ska behöva bedriva en verksamhet vars omfattning skulle bestämmas av inkomster som inte är verkliga utan som är resultatet av en skatteteknisk konstruktion. Det är därför min uppfattning att schablonintäkten inte borde ingå i fullföljdskravet. Mitt uppdrag innefattar dock inte att lämna förslag på stiftelse- och föreningsbeskattningsområde. Jag nöjer mig därför med att redovisa min uppfattning i frågan, men föreslår inte några uttryckliga regler vad gäller fullföljdskravet.

### 5.3.4 Vissa bidrag

Det bör i sammanhanget uppmärksammas att den valda konstruktionen med en schablonintäkt för den enskilde innebär att hans eller hennes kapitalinkomster kommer att vara större än det belopp som han eller hon faktiskt erhållit. Problematiken är besläktad med den som berördes i föregående avsnitt. I sak kan detta påverka olika bidragssystem, t.ex. bostadsbidrag, som baseras på den taxerade inkomsten. Även i detta sammanhang avstår jag från annat än att fästa uppmärksamheten på hit hörande frågor.

## 6 Konsekvensanalys

### 6.1 Offentligfinansiella effekter

Investeringsfonder som är skattskyldiga i Sverige ("svenska fonder") kan minimera sin skatt genom att göra utdelningar till andelsägare i samma storleksordning som det skattemässiga resultatet. Underlag från Skatteverket indikerar att så är fallet i hög utsträckning. De senaste åren har svenskregistrerade värdepappersfonder sammantaget betalat mindre än 5 miljoner kronor per år i statlig inkomstskatt.



Den del av totalavkastningen från fondandelar som delas ut till fysiska respektive juridiska personer som är obegränsat skattskyldiga i Sverige beskattas med en effektiv skattesats på 30 respektive 26,3 procent. Resterande totalavkastning beskattas som värdestegring först när andelarna avyttras. Skatteuppskovet medför att den effektiva skattesatsen för denna del av totalavkastningen understiger 30 respektive 26,3 procent.

Om skattskyldigheten för svenska fonder slopas är en tänkbar konsekvens att dessa utdelningar i stort sett helt kommer att upphöra. Detta får till följd att totalavkastningen från svenska fonder till sin helhet kommer beskattas som värdestegring, dvs. med den lägre effektiva skattesatsen.

Slopad skattskyldighet för svenska fonder medför således en sänkning av den effektiva skattesatsen på andelsägarens totalavkastning från dessa fonder och därmed minskade skatteintäkter. Däremot bedöms inte skatteintäkterna från andelar i fonder registrerade utomlands ("utländska fonder") påverkas, eftersom dessa fonder inte är skattskyldiga i Sverige och följaktligen kan antas avstå från att göra utdelningar.

En annan konsekvens av mitt förslag är att det med hänsyn till EU-rätten inte längre kommer vara möjligt att ta ut kupongskatt på utdelningar till utländska investeringsfonder som hör hemma inom EES. Även detta medför minskade skatteintäkter. Med avräkningslagens nuvarande utformning bedöms förslaget dock även innebära att det i praktiken inte längre kommer vara möjligt att begära avräkning för utländsk skatt som betalats av fonden. Detta medför att den minskning av skatteintäkterna som i dag uppkommer genom avräkning av utländsk skatt faller bort. Avräkningen av utländsk skatt bedöms vara i samma storleksordning som kupongskatten, dvs. dessa två förändringar bedöms sammantaget vara offentligfinansiellt neutrala.

I direktiven för denna utredning anges att mina förslag ska vara offentligfinansiellt neutrala. Minskade skatteintäkter till följd av sänkt effektiv skattesats på fondandelar kompenseras för genom att fysiska personer som är skattskyldiga i Sverige ska ta upp en schablonintäkt i kapital baserad på fondandelarnas värde oavsett fondens hemvist. Det bör i detta sammanhang nämnas att den schablonintäkt som i dag påförs investeringsfonderna är tänkt att i beskattningshänseende ge neutralitet mellan direkt aktieäggande och indirekt aktieäggande (via investeringsfonder). Schablonintäkten ska motverka att indirekt ägda aktier beskattas till en lägre effektiv skattesats än direktägda aktier. Jag har inte sett det som min uppgift att bedöma vilken nivå på schablonintäkten som fortsättningsvis skulle kunna fylla samma funktion, utan endast att föreslå en nivå som gör att nuvärdet av statens skatteintäkter inte påverkas av utredningens förslag. Den föreslagna schablonintäkten kan dock anses vara ett steg i rätt riktning även med avseende på den skattemässiga neutraliteten jämfört med om man inte hade någon schablonintäkt alls.

I det följande görs en preliminär bedömning av vilken nivå som fordras för schablonintäkten.

## Skattesatser med rådande regler

Utdelningar från fondinnehav särredovisas inte i deklarationen. Det är därför inte möjligt att observera de faktiska skatteintäkter som fondernas skattskyldighet ger upphov till och därmed inte heller den effektiva skattesatsen. De effektiva skattesatserna får i stället uppskattas utifrån olika parameterantaganden.

Den del av fondandelens totalavkastning som delas ut till andelsägare beskattas med 30 procent för fysiska personer och 26,3 procent för juridiska personer. Återstoden beskattas som kapitalvinst först när andelarna avyttras och följaktligen med en lägre effektiv skattesats.

En schablonmässig metod för att beräkna den effektiva skattesatsen ges av King (1977)<sup>1</sup>. Med denna formel antas kapitalvinster som uppkommer under ett visst år skattas av med en konstant andel varje år därefter, dvs. den resterande latent vinsten avtar exponentiellt. Anta att diskonteringsräntan är 4,35 procent (motsvarande den prognostiserade genomsnittliga tioårsräntan under 2011) och att 20 procent av den resterande (latent) värdestegringen hänförlig till ett år tas upp till beskattning under varje därpå följande år. Kings formel ger då en effektiv skattesats på 25,7 procent för fysiska personer och 22,5 procent för juridiska personer. Dessa skattesatser avser den del av totalavkastningen som tas upp till beskattning i form av värdestegring. Utdelningar beskattas däremot med 30 respektive 26,3 procent.

Svenska fonder antas dela ut just så mycket att de inte själva behöver betala skatt, dvs. summan av den faktiska direktavkastningen från fondens innehav av räntebärande tillgångar, den faktiska direktavkastningen från fondens aktieinnehav samt 1,5 procent av aktiernas marknadsvärde.

Direktavkastningen från räntebärande tillgångar antas uppgå till 4,2 procent, motsvarande den genomsnittliga statslåneräntan under perioden 2000–2009. Överavkastningen för aktier relativt statslåneräntan bedöms uppgå till 3,6 procentenheter. För enkelhetens skull antas den riskfria räntan motsvara statslåneräntan, vilket ger en förväntad totalavkastning från aktier på 7,8 procent. Av denna antas direktavkastningen utgöra en tredjedel, dvs. 2,6 procentenheter, i linje med historiskt observerade nivåer. Räntebärande tillgångar antas utgöra en fjärdedel av fondernas tillgångar och aktier resterande tre fjärdedelar (mer om detta i avsnittet om skattebaser nedan).

Utdelningar från svenska fonder, uttryckt som procent av innehavets värde, uppgår med dessa antaganden till  $0,25 \cdot 0,042 + 0,75 \cdot (0,026 + 0,015) = \text{ca } 4,1$  procent och beskattas med 30 respektive 26,3 procent. Återstoden av totalavkastningen beskattas som värdestegring med en effektiv skattesats på 25,7 respektive 22,5 procent.

Utlandsregistrerade fonder antas inte lämna utdelning. Totalavkastningen från dessa antas till sin helhet beskattas med den lägre effektiva skattesatsen.

<sup>1</sup> King, M A (1977), *Public Policy and the Corporation*. Cambridge: Wiley.

### *Skattesatser med de föreslagna reglerna*

Vid slopad skattskyldighet för investeringsfonder förväntas svenska fonder avstå från att lämna utdelning. Således kommer totalavkastningen från såväl svenska som utländska fonder till sin helhet att beskattas som värdestegring, dvs. med en effektiv skattesats på 25,7 procent för fysiska personer och 22,5 procent för juridiska personer.

Därutöver tillkommer beskattning av den föreslagna schablonintäkten. Skattesatsen är 30 procent för fysiska personer och 26,3 procent för juridiska personer. Schablonintäkten är tänkt att kalibreras så att förslaget är offentligfinansiellt neutralt, se nedan.

### *Skattebaser*

Hushållens direktägda andelar i svenska fonder (fonder registrerade i Sverige) uppgick enligt Statistiska centralbyrån, förkortad SCB, till 326 mdkr vid slutet av tredje kvartalet år 2009. (SCB har ännu inte sammanställt motsvarande statistik för årsskiftet 2009/10.) Andelar i svenska fonder som ägs av obegränsat skattskyldiga juridiska personer uppgick vid samma tillfälle till 236 mdkr.

Under det fjärde kvartalet steg Stockholmsbörsen med ca 12 procent. Dessutom ökade nettoinvesteringarna i fonder avsevärt under 2009. Sammantaget bedöms därför fondinnehaven vid början av 2010 uppgå till ca 110 procent av värdet den 30 september 2009, dvs. ca 360 mdkr för fysiska personer och 260 mdkr för obegränsat skattskyldiga juridiska personer.

Aktier utgjorde två tredjedelar av fondernas sammanlagda tillgångar vid slutet på tredje kvartalet 2009. Fördelningen antas vara densamma för fysiska och juridiska personer och oförändrad mellan det tredje och fjärde kvartalet år 2009.

Utländska fonder omfattas inte av SCB:s finansmarknadsstatistik. En uppskattning låter sig dock göras på följande sätt. SCB:s förmögenhetsstatistik innehåller uppgifter t.o.m. inkomståret 2007 avseende hushållens direktägda fondinnehav. De aggregerade volymerna överstiger genomgående de som redovisas i finansmarknadsstatistiken. Detta beror på att finansmarknadsstatistiken endast omfattar fonder som är registrerade i Sverige, medan uppgifterna i förmögenhetsstatistiken baseras på kontrolluppgifter som inrapporterats till Skatteverket utan hänsyn till fondens hemvist.

Differensen mellan de aggregerade volymerna i förmögenhets- och finansmarknadsstatistiken kan således på goda grunder antas motsvara omfattningen av hushållens direktägda innehav i utlandsregistrerade fonder. En jämförelse med finansmarknadsstatistiken indikerar att hushållens innehav i utländska fonder uppgår till ca en tredjedel av deras innehav i svenska fonder. Därmed kan hushållens andelar i svenska fonder sägas utgöra tre fjärdedelar av deras samlade direktägda fondinnehav. Som framgår av Tabell 1 har andelen varit förhållandevis stabil under perioden 2004–2007.

**Tabell 1 Hushållens fondinnehav i SCB:s finansmarknadsstatistik som andel av innehaven i förmögenhetsstatistiken**

År	2004	2005	2006	2007
Andel	71,8%	74,9%	75,3%	75,5%

Källa: SCB/Finansinspektionen

En klart övervägande del av alla nystartade fonder registreras utomlands. Att merparten av hushållens fondinnehav finns i svenska fonder beror sannolikt på att gammalt sparande ligger kvar i fonder som hittills inte kunnat flytta sin hemvist.

Fördelningen mellan svenska och utländska fonder är i linje med en sammanställning som gjorts av Fondbolagens förening och MoneyMate. Deras underlag är mindre tillförlitligt och redovisas endast på aggregerad nivå, dvs. för alla ägarkategorier tillsammans. Materialet kan dock indikera huruvida bedömningen ovan är rimlig. Enligt Fondbolagens förening och MoneyMate stod de svenska fonderna för i genomsnitt 74 procent av den totala fondförmögenheten hänförlig till svenska sparare under perioden 2004–2009.

**Tabell 2 Samlade innehav i svenskregistrerade fonder som andel av den samlade svenska fondförmögenheten, alla ägarkategorier**

År	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Andel	75,5 %	77,3 %	78,2 %	74,3 %	71,2 %	70,3 %

Källa: Fondbolagens förening, egna beräkningar

En viss avtagande trend kan observeras i underlaget från Fondbolagens förening efter 2006. Eftersom SCB:s förmögenhetsstatistik upphör efter 2007 saknas jämförelsepunkter för åren 2008 och 2009. Med anledning av den avtagande trenden i Tabell 2 antas därför innehaven i svenska fonder uppgå till något mindre än tre fjärdedelar av hushållens samlade direktägda fondinnehav. Innehaven i utländska innehav antas uppgå till fyra tiondelar av innehaven i svenska fonder, i stället för en tredjedel så som SCB:s förmögenhetsstatistik för åren 2005–2007 indikerar.

Hushållens direktägda innehav i svenska fonder bedöms uppgå till 360 mdkr i början på år 2010. Innehaven i utländska fonder antas följaktligen uppgå till  $0,4 \cdot 360 = 144$  mdkr. Samma proportioner antas gälla för juridiska personer, dvs. deras innehav i utländska fonder bedöms uppgå till  $0,4 \cdot 260 = 104$  mdkr.

Det sammantagna underlaget för den föreslagna schablonintakten uppgår således till  $360 + 144 + 260 + 104 = 868$  mdkr.

### *Beräkning av schablonintakten*

Slopad skattskyldighet för svenska fonder medför minskade skatteintäkter av två skäl. För det första medför förslaget en lägre effektiv skattesats på totalavkastningen från fysiska personers innehav i fonder som är registrerade i Sverige, eftersom direktavkastningen från fondens portföljinnehav kan återinvesteras utan att utlösa beskattning. För det andra blir det, med hänsyn till EU-rätten, i praktiken inte möjligt att ta ut kupongskatt på utländska fonder som hör hemma inom EES om skattskyldigheten för svenska fonder slopas. Mot detta ska vägas en

ökning av skatteintäkterna till följd av att avräkning inte längre kan göras för utländsk skatt som betalats av fonden.

Rådande regler får till följd att en del av totalavkastningen från fonder registrerade i Sverige delas ut till andelsägare och beskattas med den nominella skattesatsen på kapitalinkomster. Denna del uppskattas ovan till 4,1 procent. Med mitt förslag kommer motsvarande belopp i stället beskattas med en lägre effektiv skattesats som uppskattas till 25,7 procent för fysiska personer och 22,5 procent för juridiska personer. Detta motsvarar en sänkning av skattesatsen med 4,3 respektive 3,8 procentenheter. Med en skattebas på 360 respektive 260 mdkr medför detta att skatteintäkterna minskar med  $360 * 0,041 * 0,043 + 260 * 0,041 * 0,038 = 1,04$  mdkr per år till följd av den lägre effektiva skattesatsen.

Kupongskatt som betalas av fonderna i utlandet uppskattas av Skatteverket till i genomsnitt 0,80 mdkr kr per år. Avräkning av utländsk skatt som betalats av investeringsfonder uppgår enligt Skatteverket till ungefär samma belopp. Effekterna av slopad kupongskatt och att avräkningen av utländsk skatt i praktiken upphör tar således ut varandra.

Skatteverket bedömer vidare att den årliga kostnaden för att hantera schablonintäkten kommer att uppgå till ca 10 miljoner kronor.

För att förslaget ska vara offentligfinansiellt neutralt på lång sikt måste den föreslagna schablonintäkten således generera  $1,04 + 0,01 = 1,05$  mdkr per år. Med en skattebas på 868 mdkr och en skattesats på 30 procent förutsätter detta att schablonintäkten sätts till  $1,05 / (868 * 0,30) = \text{ca } 0,004$ , dvs. 0,4 procent.

Den beräkning som redovisats ovan avser effekten på lite längre sikt. Med offentligfinansiell neutralitet avses här att nuvärdet av statens skatteintäkter förblir oförändrat.

Intäkternas tidsprofil påverkas dock vilket får till följd att budgeteffekten på kort sikt är negativ. Intäkterna från konventionell beskattning av utdelning minskar inledningsvis i en utsträckning som inte motsvaras av intäkterna från schablonbeskattningen under samma period. Bakgrunden är denna: schablonintäkten kompenserar för en sänkning av den effektiva skattesatsen på fondandelar. Sänkningen uppkommer till följd av att utdelningar från fonderna upphör och totalavkastningen till sin helhet beskattas som värdestegring när andelarna avyttras. Denna förskjutning av beskattningstillfället framåt i tiden är som mest markant under de första åren, eftersom utdelningarna antas upphöra med en gång medan endast två tiondelar av värdestegringen hänförlig till ett visst år antas tas upp till beskattning samma år.

Den offentligfinansiella effekten som diskuteras ovan är beräknad i enlighet med Finansdepartementets konventioner, dvs. beräkningen är statisk. Mitt förslag jämförs med de förväntade skatteintäkterna med rådande regler och oförändrade skattebaser.

Det nya UCITS-direktivet innebär emellertid en hög risk för att skattebasen i fråga på sikt kommer att erodera avsevärt. Befintliga svenska fonder kommer lätt kunna flytta ut genom gränsöverskridande fusioner och nya fonder kommer mycket lättare än tidigare kunna registreras i andra länder än Sverige trots att fondbolaget finns kvar här hemma.

Som ett alternativ kan därför förslaget jämföras med det scenario där intäkterna från konventionell beskattning av utdelningar från fondandelar minskar i samma utsträckning som i beräkningarna ovan, men utan att andelsägarna påförs en schablonintäkt. Med en sådan jämförelsenorm representerar förslaget en budgetförstärkning.

## 6.2 Effekter för Skatteverket, domstolar, företag och enskilda

Det huvudsakliga syftet med de förslag som nu läggs fram är – i enlighet med uppdragsbeskrivningen – att hindra att den svenska skattebasen när det gäller beskattningen av investeringsfonder eroderar. I avsnitt 5.2.2 diskuteras frågan om och hur beskattningen av investeringsfonder kan överföras till delägarna. Av de alternativ som där analyseras har jag stannat vid en modell som innebär att själva innehavet av andelar i investeringsfonder, svenska och utländska, ska utgöra grunden för beskattningen av fondandelsägarna. Min bedömning är att övriga alternativ antingen skulle strida mot kravet på neutralitet i beskattningen eller kräva en mycket omfattande administration.

Om någon ändring av skatteregleringen rörande investeringsfonder inte kommer till stånd innan det nya UCITS-direktivet börjar tillämpas kan det befaras att befintliga svenska fonder kommer att flytta ut från Sverige genom gränsöverskridande fusioner samt att nya fonder i högre grad än tidigare kommer att registreras i andra länder än Sverige. Detta innebär en hög risk för att den svenska skattebasen på sikt eroderar.

De som främst berörs av förslagen är Skatteverket, de allmänna förvaltningsdomstolarna, företag och enskilda. Vad förslagen närmare innebär för dessa berörda redogörs för i det följande.

### *Skatteverket*

Förslagen i denna promemoria innebär bl.a. att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. Detta medför sannolikt att utdelning från fonderna till sina delägare kommer att minska och som en följd av minskad utdelning kommer antalet kontrolluppgifter att minska. Förslagen innebär vidare att fondbolag och förvaringsinstitut inte ska vara skyldiga att lämna särskild självdeklaration avseende de fonder de förvaltar. Samtidigt föreslås en ny schablonintäkt införas och med denna en ny kontrolluppgiftsskyldighet för bl.a. fondbolag och förvaringsinstitut.

Vad gäller Skatteverket kan konstateras att den slojade deklarations-skyldigheten liksom minskningen av antalet kontrolluppgifter avseende utdelning från fonderna bör innebära minskat arbete och därmed minskade kostnader för verket. Samtidigt kan konstateras att förslagen också medför kostnader som betingas av de nya kontrolluppgifterna avseende nuvarande och tidigare delägars schablonintäkt. Skatteverket har i en preliminär bedömning uppskattat att det behövs 10–25 miljoner kronor som en engångskostnad för att bygga upp ett nytt IT-system för hanteringen av den föreslagna schablonintäkten. En ytterligare

engångskostnad om ca 3–4 miljoner kronor behövs för informationsinsatser. Skatteverket bedömer vidare att den årliga kostnaden för hantera schablonintäkten kommer att uppgå till ca 10 miljoner kronor.

Någon uppskattning av vad den minskade hanteringen av självdeklarationer respektive kontrolluppgifter om utdelning innebär kostnadsmässigt har inte lämnats av verket. Min bedömning är emellertid att den ökade arbetsbördan och hithörande kostnader för Skatteverket kommer att överstiga besparingarna. Som framgår av beräkningen av schablonintäkten ovan har hänsyn där tagits till Skatteverkets behov. Enligt min uppfattning får de ökade kostnaderna för Skatteverket härigenom anses finansierade genom förslaget.

### *De allmänna förvaltningsdomstolarna*

Förslagen innebär bl.a. att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomster av tillgångar som ingår i fonden och att utländska investeringsfonder undantas från skyldigheten att betala kupongskatt. För domstolarna medför detta att mål rörande sådan skattskyldighet och till denna anknytande frågor i princip kommer att upphöra. Vidare är bestämmelserna om schablonintäkt med anledning av innehav av fondandelar utformade på ett sådant sätt att de kan antas leda till få överklaganden. Sammantaget bedömer jag att förslagen inte kommer att medföra några merkostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

### *Effekter för företag och enskilda*

Enligt uppgift från Finansinspektionens företagsregister finns det i dag 83 fondbolag, dvs. svenska aktiebolag, som har inspektionens tillstånd att driva fondverksamhet i Sverige. Vidare finns det registrerat 509 värdepappersfonder samt 379 specialfonder. När det gäller utländska företags verksamhet i Sverige finns, enligt samma företagsregister, 35 utländska förvaltningsbolag samt 462 utländska fondföretag. Samtliga dessa förvaltningsbolag och fondföretag hör hemma inom EES. Härutöver finns 40 utländska fondföretag som antingen inte hör hemma inom EES eller, om de hör hemma inom EES, inte omfattas av UCITS-direktivet.

När det gäller de olika förslagens påverkan på den administrativa bördan för investeringsfonderna finns det anledning att anta att vissa lättnader kan förväntas samtidigt som bördorna ökar i andra hänseenden. Utfallet för enskilda fonder och fondbolag är det naturligtvis mycket svårt att uttala sig om. Vissa generella observationer för investeringsfondskollektivet är dock möjliga att göra.

Till de omständigheter som kan innebära lättnader hör i första hand den slopade deklarationsskyldigheten för fondbolag och förvaringsinstitut avseende de fonder de förvaltar. Den avskaffade beskattningen torde också i praktiken innebära att fonderna inte i samma omfattning som hittills kommer att ge utdelning. Detta kommer att innebära en lindring i arbetet i sig. Härtill kommer att arbete med kontrolluppgifter avseende utdelning kommer att minska i omfattning.

Förslaget att fondbolagen och vissa övriga förvaltare m.fl. av fonder ska räkna ut och lämna kontrolluppgifter om vilka intäkter delägare och förutvarande delägare ska ta upp innebär rimligen en ökad arbetsbörda. Om nettoresultatet totalt sett innebär en ökning eller en minskning är inte alldeles enkelt att avgöra. Min sammantagna bedömning är emellertid att eventuella förändringar åt ena eller andra hållet är försumbara.

När det gäller fondandelsägare som är fysiska personer är det min bedömning att fondernas kontrolluppgiftsskyldighet knappast kommer att innebära någon ökad börda för dessa delägare. När det däremot gäller sådana fonder som inte lämnar kontrolluppgifter måste den enskilde delägaren själv hålla reda på värdet på fondandelar vid kalenderårets ingång och samt värdet vid förvärvstidpunkten på de fondandelar som förvärvats under året. Detta i förening med själva deklarationsarbetet innebär sammantaget en ökad administrativ börda. Omfattningen av denna ökning är knappast större än vad som rimligen kan krävas av den enskilde medborgaren.

Också fondandelsägare som är juridiska personer måste hålla reda på värdet på fondandelar vid årets ingång och värdet vid förvärvstidpunkten på fondandelar som förvärvats under året. Min sammantagna bedömning är att den ökade administrativa börda som detta innebär inte är större än vad som rimligen kan krävas.

Förslagen innebär, slutligen, att det ur ett svenskt investerarperspektiv inte är någon skattemässig skillnad mellan att investera i en svensk eller i en utländsk fond. Härigenom kommer enligt min bedömning förutsättningarna för goda konkurrensförhållanden på den svenska fondmarknaden att förbättras.

## 7 Författningskommentar

### 7.1 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

#### **6 kap.**

##### *5 §*

Bestämmelsen innehåller det grundläggande stadgandet om att svenska investeringsfonder inte är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. Ett motsvarande stadgande för utländska investeringsfonder finns i 13 §.

##### *13 §*

Paragrafen är ny och anger att utländska investeringsfonder som är verk samma i Sverige i enlighet med bestämmelserna i lagen (2004:46) om investeringsfonder i likhet med svenska fonder inte är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.



### *Upphävande av 16 a §*

Bestämmelser om vad den begränsade skattskyldigheten innebär för utländska investeringsfonder som är verksamma i Sverige i enlighet med bestämmelserna i lagen (2004:46) om investeringsfonder finns i stället i 13 §.

### **15 kap.**

#### *1 §*

Kapitlet handlar om vad som ska tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet. I paragrafens *andra stycke* sker en hänvisning till vissa lagrum om inkomster som utöver stadgandena i 15 kap. också ska tillämpas vid inkomstberäkningen. Stycket har kompletterats med en hänvisning till de nya bestämmelserna i 42 kap. 35 och 36 §§ om den schablonintäkt som ska tas upp av den som äger eller under beskattningsåret har ägt andelar i svenska eller utländska investeringsfonder.

### **17 kap.**

#### *15 §*

Stadgandet handlar om hur en delägare i en eller flera investeringsfonder inkomstnärligt påverkas av att fonder läggs samman, delas eller på annat sätt ombildas. I stadgandets *tredje stycke* finns en hänvisning till 39 kap. 20 §. Bestämmelsen handlar om vilka inkomstskattemässiga konsekvenser sammanläggning, delning och annan ombildning får för fondens egen beskattning. Eftersom fonderna inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar i fonden tas 39 kap. 20 § bort. I konsekvens därmed tas hänvisningen i det aktuella stycket bort.

### **24 kap.**

#### *2 §*

I 24 kap. regleras behandlingen av räntor och utdelningar i inkomstslaget näringsverksamhet. I paragrafen anges vissa bestämmelser i inkomstslaget kapital som också ska tillämpas i inkomstslaget näringsverksamhet. Stadgandet har kompletterats med en hänvisning till den föreslagna regeln i 42 kap. 35 § om den schablonintäkt som ska tas upp av den som äger eller har ägt andelar i svenska eller utländska investeringsfonder.

#### *11 §*

Av paragrafen framgår i vilka situationer lämnad utdelning ska dras av. Sålunda finns en hänvisning till 39 kap. 14 § när det gäller den utdelning som investmentföretag och investeringsfonder lämnar. Som en konsekvens av att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomster av tillgångar i fonden har den nämnda paragrafen i 39 kap. justerats på ett sätt som innebär att vad där tidigare sagts om investeringsfonder nu tas bort. Därför tas hänvisningen i den nu aktuella paragrafen till 39 kap. 14 § i den mån den avser investeringsfonder också bort.

### **30 kap.**

#### *1 §*

I paragrafen finns regler om avsättningar till periodiseringsfonder. Av stadgandet framgår att investmentföretag eller investeringsfonder inte får göra sådana avsättningar. Eftersom investeringsfonder inte längre är skattskyldiga för inkomst av tillgångar i fonden finns det inte anledning att i sammanhanget ha ett särskilt avdragsförbud för investeringsfonder. Paragrafen är justerad i enlighet härmed.

### **39 kap.**

#### *1 §*

Rubriken på 39 kap. är ”Särskilda bestämmelser om vissa juridiska personer”. I paragrafen anges att det finns sådana bestämmelser om investmentföretag och investeringsfonder i 14–20 §§. Reglerna om investeringsfonder tas bort och stadgandet är justerat i enlighet härmed.

#### *14 §*

Bestämmelsen tog tidigare sikte på både investmentföretag och investeringsfonder. För investeringsfondernas del fanns sålunda bestämmelser om den särskilda schablonintäkten och vissa andra regler av betydelse för inkomstberäkningen. Eftersom investeringsfonderna inte längre betalar någon skatt har paragrafen ändrats på så sätt att stadgandet numera uteslutande handlar om investmentföretag.

#### *Upphävande av 20 § samt rubriken närmast före 20 §*

Som en följd av förslaget att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden behövs det inte någon särskild reglering vid sammanläggning eller delning av investeringsfonder enligt 8 kap. 1 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

### **42 kap.**

#### *35 §*

Paragrafen är ny och innehåller en regel av innebörd att alla som under året före taxeringsåret har ägt andelar i investeringsfonder ska ta upp en särskilt beräknad schablonintäkt. Underlaget för schablonintäkten är således innehav av andelar i en investeringsfond. Av 2 kap. 2 § följer att inte bara andelar i svenska investeringsfonder utan också andelar i motsvarande utländska företeelser omfattas. Frågan om vad som utgör sådana motsvarande utländska företeelser behandlas närmare i avsnitt 5.2.2. Hur underlaget för schablonintäkten beräknas framgår av 36 §.

#### *36 §*

Paragrafen är ny och anger hur underlaget för schablonintäkten ska beräknas. Underlaget ska multipliceras med den särskilda schablonprocenten enligt 35 § och resultatet ska den skattskyldige ta upp som inkomst av kapital eller näringsverksamhet enligt bestämmelserna i 41 kap. 1 § och 42 kap. 1 §.

Enligt *första stycket* är underlaget för schablonintäktens beräkning värdet på delägarens fondinnehav vid ingången av året före taxeringsåret. I underlaget ska också ingå värdet vid förvärvstidpunkten på fondandelar

som har förvärvats under kalenderåret före taxeringsåret. Som förvärvstidpunkt räknas dagen för äganderättsövergången. Underlaget ska, av skäl som redovisats i den allmänna motiveringen (avsnitt 5.2.3), inte minskas med värdet på fondandelar som avyttrats under året.

Fondandelar kan förvärvas genom t.ex. köp eller byte, men också genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt och ska därmed ingå i underlaget för schablonintäkten. Enligt *andra stycket* ska däremot förvärv av fondandelar genom sammanläggning eller delning av en investeringsfond inte räknas med i underlaget.

## **65 kap.**

### *10 §*

I bestämmelsens *andra stycke* fanns tidigare bestämmelsen om den skattesats som gäller för investeringsfonder, 30 procent, medan huvudregeln för juridiska personer är att skattesatsen är 26,3 procent. Eftersom fonderna inte längre ska beskattas är *andra stycket* nu borttaget.

## 7.2 Förslaget till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

### *4 §*

Ändringen i paragrafens *fyärde stycke* innebär att utländska investeringsfonder (fondföretag) som hör hemma inom EES inte längre är skyldiga att betala kupongskatt på utdelningar från svenska aktiebolag och investeringsfonder. Se vidare avsnitt 5.2.5.

## 7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

## **2 kap.**

### *7 §*

Ändringen innebär att fondbolag och förvaringsinstitut inte längre är skyldiga att lämna särskild självdeklaration för sina förvaltade investeringsfonder. Slopandet av deklarationsskyldigheten är en konsekvens av att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

## **11 kap.**

### *16 §*

Paragrafen inleder det nya avsnittet i kapitlet och anger att kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som bedriver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder. Kontrolluppgiftens innehåll specificeras närmare i 20 §.

### *17 §*

I paragrafen, som är ny, anges att kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

### 18 §

Paragrafen är ny och i den anges vem som ska lämna kontrolluppgift om schablonintäkten. Kretsen av kontrolluppgiftslämnare i denna paragraf överensstämmer med kretsen i 10 kap. 3 §.

### 19 §

I denna nya paragraf stadgas att kontrolluppgift inte ska lämnas om schablonintäkt på tillgångar på pensionssparkonto. Av 42 kap. 4 § inkomstskattelagen (1999:1229) följer att utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på tillgångar på pensionssparkonto inte ska tas upp. Värdet av de tillgångar som finns på kontot vid årets ingång utgör i stället underlag för skatt enligt lagen (1990:66) om avkastningsskatt på pensionsmedel. Således behövs det inte någon kontrolluppgift om schablonintäkt hänförlig till tillgångar på pensionssparkonto.

### 20 §

Paragrafen är ny. I paragrafen föreskrivs att uppgift ska lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 35 § inkomstskattelagen (1999:1229). Kontrolluppgiften ska alltså innehålla uppgift om andelsägarens färdiguträknade schablonintäkt hänförlig till andelsinnehavet. Uppgiftsskyldigheten avser schablonintäkt på innehav av andelar såväl i investeringsfonder som i fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

Av 42 kap. 35 och 36 §§ inkomstskattelagen framgår att schablonintäkten ska beräknas till en viss procent av ett kapitalunderlag. Kapitalunderlaget utgörs av värdet vid ingången av kalenderåret före taxeringsåret på de andelar i en investeringsfond som vid denna tidpunkt ägs av den skattskyldige, ökat med värdet vid förvärvstidpunkten på sådana fondandelar som har förvärvats under kalenderåret före taxeringsåret. Som förvärvstidpunkt räknas dagen för äganderättsövergången. Detta innebär att kontrolluppgift om schablonintäkt ska lämnas för innehav som förelåg vid kalenderårets ingång med tillägg för eventuella förvärv under året. Om det inte fanns något innehav vid kalenderårets ingång ska kontrolluppgift lämnas om schablonintäkt hänförlig till fondandelar som förvärvats senare under året.

## Bakgrund

### **Gällande skatteregler för investeringsfonder**

Investeringsfonder är samlingsnamnet för sådana fonder som enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder benämns antingen värdepappersfonder eller specialfonder. Enligt gällande svenska regler utgör investeringsfonder egna skattesubjekt. Det betyder att fonderna som sådana är skattskyldiga för inkomst av de tillgångar som ingår i fonden. I 39 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229) finns särskilda regler för beräkning av inkomst av en svensk investeringsfond, dvs. en i Sverige registrerad investeringsfond. Fonden ska enligt dessa regler inte ta upp kapitalvinster på delägarätter (aktier och aktierelaterade finansiella instrument) och på motsvarande sätt får kapitalförluster på delägarätter inte dras av. Detta för att fonden ska kunna avyttra värdepapper och investera vinsten i nya värdepapper utan skattekonsekvenser. Den förmån som ett indirekt ägande genom fond därigenom får framför direkt ägande är tänkt att elimineras genom att en schablonmässigt beräknad intäkt läggs till grund för beskattningen av fonden. Som intäkt tas upp ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på fondens delägarätter vid årets ingång. Utdelning som fonden mottar är skattepliktig och utdelning som fonden lämnar ska dras av som kostnad. Vanliga regler om inkomstberäkning gäller i övrigt. Det innebär bl.a. att löpande kapitalavkastning och räntor ska tas upp som intäkt av näringsverksamhet medan förvaltningskostnader och räntor ska dras av. En utländsk investeringsfond, dvs. en investeringsfond som inte är registrerad i Sverige, är enligt 6 kap. 16 a § inkomstskattelagen endast skattskyldig för inkomst av fastighet i Sverige och tillgångar som är hänförliga till det fasta driftstället i Sverige och som ingår i fonden. För andelsägare i en investeringsfond, svensk eller utländsk, kan skattekonsekvenser uppstå dels vid utdelning från fonden, dels vid försäljning av fondandelar.

### **En integrerad marknad för investeringsfonder (UCITS-direktivet)**

Inom EU pågår sedan lång tid tillbaka ett arbete med att harmonisera reglerna för investeringsfonder. Det s.k. UCITS-direktivet från 1985 innehåller regler om fondföretag och syftar till att skapa större affärs- och investeringsmöjligheter för såväl fondbranschen som investerare genom att integrera EU:s marknad för investeringsfonder. De fondföretag som omfattas av UCITS-direktivet är sådana som i Sverige benämns värdepappersfonder. I direktivet finns regler bl.a. för auktorisation av fondförvaltaren och dess organisation, placeringsregler och regler om information till andelsägarna. Uppfyller fonden de krav som ställs i UCITS-direktivet får fonden fritt saluföras inom EU och i de länder som omfattas av EES-avtalet. Enligt gällande lydelse av UCITS-direktivet måste förvaltningen av fonden, dvs. förvaltningsbolaget, ligga i samma land som fonden. Kommissionen har emellertid i juli 2008 föreslagit ändringar av UCITS-direktivet. Förslaget har godkänts av Europaparlamentet och antogs av rådet i juni 2009. Ändringarna, som ska tillämpas

av medlemsstaterna fr.o.m. den 1 juli 2011, innebär bl.a. att sammanläggning (fusion) av fonder över gränserna möjliggörs. Vidare får förvaltningen av en fond ligga i ett land inom EES medan själva fonden är registrerad i ett annat EES-land.

### **Konsekvenser för svenska investeringsfonder**

Som en konsekvens av att investeringsfonder i den svenska lagstiftningen behandlas som egna skattesubjekt ger en svensk investeringsfond normalt utdelning motsvarande den skattepliktiga inkomsten. Genom utdelningen undviks skatt på fonden. Eftersom fondandelsägarna är skattskyldiga för erhållen utdelning innebär förfarandet emellertid att endast 70 procent av utdelningen kan återinvesteras i fonden efter skatt. Inom EU förekommer det i flertalet medlemsländer att investeringsfonder inte beskattas. Det saknas därmed anledning för sådana fonder att av skatte-skäl ge utdelning till andelsägarna. Det innebär i sin tur att 100 procent av vinsten kan återinvesteras i fonden. De svenska skattereglerna rörande investeringsfonder anses i detta avseende vara internationellt ofördelaktiga eftersom svenska investeringsfonder i normalfallet endast kan återinvestera 70 procent av vinsten. Det är i dag vanligt förekommande att svenska företag startar förvaltningsbolag och fonder utomlands, även om fonderna enbart är avsedda för försäljning i Sverige. Under senare år har andelen utlandsregistrerade fonder på den svenska marknaden ökat stort. När det nya UCITS-direktivet genomförs kommer sammanläggningar av investeringsfonder över gränserna att bli möjliga. En möjlighet öppnas då för de svenska fonder som omfattas av direktivet att läggas samman med utländska investeringsfonder och registreras i ett annat EU- eller EES-land. En sådan utflyttning riskerar att urholka den svenska skattebasen. Det har vidare ansetts att de investeringsfonder som förblir registrerade i Sverige kommer att få svårt att konkurrera med övriga fonder på EU:s integrerade marknad.

### **Uppdraget**

Utredaren ska analysera förutsättningarna för att överföra beskattningen av investeringsfonder till ägarnivå samt lämna förslag till de lagändringar som krävs för en sådan överföring. Förslaget ska omfatta såväl svenska som utländska investeringsfonder.

Som en allmän utgångspunkt gäller att uppdraget ska utföras med beaktande av de generella riktlinjer för skattereglernas utformning som regeringen föreslagit riksdagen i 2008 års ekonomiska vårproposition, bl.a. såvitt avser förslagens förhållande till EU-rätten. En ytterligare utgångspunkt för uppdraget är att grunderna för 1990 års skattereform i termer av likformighet och neutralitet ska beaktas.

En förutsättning vid utformandet av de förslag som lämnas är att det alltså ska finnas neutralitet i beskattningen mellan å ena sidan direkt ägande av aktier och andra delägarätter och å andra sidan indirekt ägande av sådana delägarätter genom en investeringsfond. Uppdraget omfattar även att göra en EG-rättslig analys av de åtgärder som övervägs.

Utredaren ska redovisa offentligfinansiella konsekvenser av förslagen. De förslag som läggs fram ska sammantagna vara offentligfinansierade

neutrala. Vidare ska förslagets påverkan på den administrativa bördan Bilaga 1  
för företag och myndigheter redovisas.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2010.

## Schablonbeskattning av aktieäggande via investeringsfonder

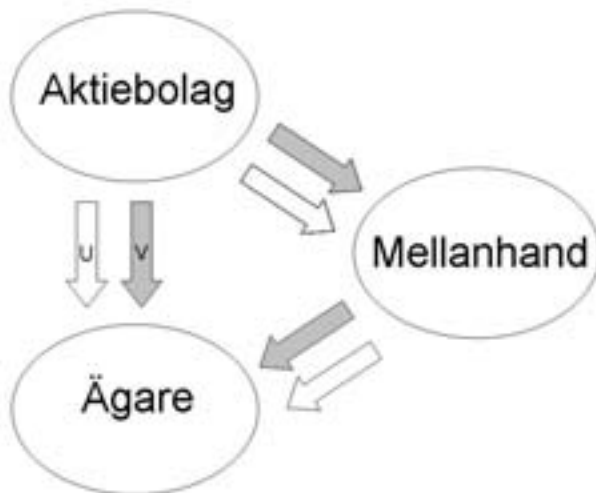
### Avkastningsbegreppet

Investeringar genererar en totalavkastning bestående dels av direktavkastning, dvs. ränta eller utdelning, och dels av värdestegring, dvs. differensen mellan den ursprungliga investeringen och marknadsvärdet vid en senare tidpunkt. I det följande används beteckningarna utdelning och kapitalvinst för direktavkastning respektive värdestegring:

$$\text{Totalavkastning} = \text{Utdelning} + \text{Kapitalvinst}$$

Utdelning och kapitalvinst är i ekonomisk mening två sidor av samma mynt. Medel som inte delas ut hålls kvar i företaget och höjer därmed värdet på aktierna i motsvarande utsträckning. På liknande sätt väljer en fond mellan att göra utdelningar till andelsägarna eller att behålla medel i fonden. Om utdelningar och kapitalvinst beskattas olika skapas incitament att låta det ena ersätta det andra.

**Figur 1 Totalavkastningen kommer ägaren till del i form av utdelning (vita pilar) och/eller kapitalvinst (grå pilar), direkt eller via en mellanhand.**



### Konventionell beskattning av avkastning

Rådande princip är att såväl utdelning som realiserad kapitalvinst beskattas med 30 procent. De effektiva skattesatserna skiljer sig dock åt i



praktiken. Utdelningar beskattas det år de äger rum medan kapitalvinster/-förluster beskattas först då de realiseras. Detta skapar incitament att realisera förluster när de uppkommer och senarelägga realiseringen av vinster. Den uppskjutna skatten kan liknas vid ett räntefritt lån och medför i praktiken en lägre effektiv skattesats på kapitalvinster.

Jämfört med direktägda aktieinnehav har investeringsfonder större möjligheter till skatteuppskov, eftersom andelsägaren inte behöver realisera kapitalvinster när aktieportföljens sammansättning ändras. Denna möjlighet till skattefria omplaceringar regleras genom den schablonintäkt på 1,5 procent som påförs investeringsfonder i IL. Schablonintäkten syftar till att en något större del av totalavkastningen ska beskattas som utdelning och därmed till en högre effektiv skattesats.

### Schablonbeskattning av avkastning

Med rådande regler påförs fonderna en schablonbeskattning med hänseende till möjligheten till skattefria omplaceringar. En alternativ lösning är att schablonbeskatta andelsägaren (eller fonden). En ekonomiskt korrekt schablonintäkt skulle då även kunna omfatta (förväntade) utdelningar och/eller kapitalvinster på årsbasis.

Schablonintäktens storlek beror alltså på vilka av totalavkastningens beståndsdelar som ska omfattas av schablonen. Följande alternativ är rangordnade efter omfattning, i fallande ordning:

1. Schablonintäkt = förväntad totalavkastning
2. Schablonintäkt = förväntad kapitalvinst
3. Schablonintäkt = förväntad utdelning + det förväntade värdet av skattefria omplaceringar
4. Schablonintäkt = det förväntade värdet av skattefria omplaceringar

#### *Alternativ 1*

Här ersätter schablonbeskattningen all övrig beskattning av såväl fonden som andelsägarens avkastning från denna. En ekonomiskt korrekt schablonintäkt är då den förväntade totalavkastningen på en väldiversifierad aktieportfölj.

Notera dock att om denna intäkt beskattas med 30 procent enligt normen så blir fonder något hårdare beskattade än direktägda aktier, pga. det skatteuppskov som kan uppkomma för direktägda aktier. Neutralitet mellan de två sparformerna förutsätter därför att schablonintäkten reduceras något.

Enligt finansiell teori ger mer riskfyllda investeringar högre förväntad avkastning. Schablonintäkten kommer knappast kunna utformas så att den beaktar portföljrisken utan får antas reflektera någon sorts genomsnittlig portfölj.

En schablonintäkt som inte riskjusteras skapar incitament till skatteplanering genom att ta hög risk och därmed uppnå en förväntad avkastning som överstiger schablonintäkten. Detta gäller dock alla de schabloner som diskuteras i detta avsnitt, inte bara alternativ 1.

*Alternativ 2*

Detta alternativ innebär att kapitalvinster beskattas schablonmässigt medan utdelningar beskattas på konventionellt sätt, dvs. med 30 procent och i samband med att de äger rum. I likhet med alternativ 1 undviker man skatteuppskov, vilket är önskvärt. Även här motiverar avsaknaden av skatteuppskov en viss reducering av schablonintäkten om neutralitet ska upprätthållas mellan fondinnehav och direktägda aktier.

En asymmetri uppkommer rörande de utdelningar som fonden erhåller från dess portföljbolag. Om dessa återinvesteras i fonden undgår de beskattning. Om de i stället slussas vidare till andelsägaren utlöses beskattning. Denna snedvridning är inte ekonomiskt motiverad.

Alternativ 2 skapar incitament till skatteplanering genom att minimera utdelningar till andelsägaren för att i stället försöka uppnå en värdestegring som överstiger schablonintäkten.

*Alternativ 3*

Problemet med utdelningarna kringgås med alternativ 3, där utdelningarna från portföljinnehavet beskattas schablonmässigt oavsett om de återinvesteras i fonden eller slussas vidare till andelsägaren. Kapitalvinster beskattas konventionellt, dvs. med 30 procent när de realiserar. Därmed uppkommer en möjlighet till skatteuppskov.

Till skillnad från direktägda aktier har fonden möjlighet att stuva om i portföljen utan att utlösa beskattning av kapitalvinster. Denna möjlighet till skattefria omplaceringar regleras i inkomstskattelagen genom en schablonintäkt på 1,5 procent. För alternativ 3 bör således schablonintäkten inbegripa såväl utdelning som möjligheten till skattefria omplaceringar.

Alternativ 3 skapar incitament till att minimera värdestegring och i stället dela ut så mycket som möjligt för att ha en direktavkastning som överstiger schablonintäkten och därmed lägre skatt.

*Alternativ 4*

Detta alternativ utgör den minst omfattande schablonintäkten. Såväl direktavkastning som värdestegring beskattas konventionellt: utdelningar från portföljinnehavet beskattas inte alls om de återinvesteras i fonden och med 30 procent om de slussas vidare till andelsägaren; värdestegringar beskattas med 30 procent när de realiserar.

Schablonintäkten fångar värdet av skattefria omplaceringar i syfte att upprätthålla neutralitet gentemot direktägda aktier. Detta motsvarar den schablonintäkt som i dag åläggs fonderna genom IFL.

Alternativ 4 skapar incitament att minimera utdelningar till andelsägaren för att i stället försöka uppnå en värdestegring som överstiger schablonintäkten.